

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul II. — No. 50—51

21 Decembre, 1897.

INTRUNIREA NAȚIONALĂ DE DUMINECA

Șrecum se știe, întrunirea națională ce a avut loc Dumineca trecută în *Sala Hugo*, a fost foarte imposantă și a reușit deplin. Din nenorocire, după terminarea întrunirii, s'a produs un conflict între o parte dintre persoanele ce au asistat la întrunire și între organele poliției. Conflictul e foarte regretabil, mai ales că studenții și imensa majoritate a manifestanților, nu voiau decît să ducă corporativ drapelul *Ligii* în localul acestei societăți.

În cele următoare, publicăm după note tahigrafice discursurile pronunțate la întrunire.

D. Mihail Vlădescu, *Președintele Ligii*:

Concetățeni,

Sunt mai bine de două luni de cînd v'ați întrunit aici, voi reprezentanți ai opiniei publice ai capitalei, ai centrului intelectual al României, spre a răspunde opiniei publice maghiare, reprezentate prin presa ungurească. Voi i-ați spus atunci, că o alianță între Români și Maghiari e cu neputință, cît timp prigonirile îndreptate împotriva fraților noștri de peste munți nu vor fi încetate.

La declarațiunea noastră leală, ni s'a răspuns printr'un proiect de maghiarisare

a numelor tuturor orașelor și satelor, a tuturor colinelor, riurilor și a drumurilor românești.

Această încercare a Statului maghiar e atît de gravă, atît de primejdioasă pentru poporul român, încît nu ne este permis să stăm indiferenți.

Azi, mai calmi decît acum două luni, putem discuta rece vechiul proces ce este pîndinte între noi și Unguri. Acest proces și-a ajuns punctul culminant. Iar un popor nu poate avea momente de șovăire cînd existența sa națională este atacată.

Sunt trei elemente principale în examenul diferendului ce ne preocupă:

Noi, frații victimelor directe ale Maghiarilor, le-am făcut acestora trei avansuri, dîndu-le ast-fel probe vădite despre intențiunile noastre: 1) vizita înțeleptului nostru Rege (*Aplause furtunoase*) la Budapesta; 2) decorarea d-lui Jeszenszky, a celui mai crîncen dușman al Românilor, de către guvernul nostru; 3) în sfîrșit, declarațiunea făcută de repetite ori de opinia publică a Țării Românești, în întruniri publice, că noi, România liberă, am dori a menține cu Ungaria raporturi de pace și prietenie, în interesul celor două națiuni, și le dovedeam că *numai la ei* este posibilitatea de a garanta această pace.

Ei bine, cum au răspuns ei la avansurile noastre? Iată cum:

Guvernul maghiar continuă a susține, că poporul român de peste munți nu ar fi existând; spre acest sfârșit, el menține decretul său samovolnic, prin care declarase supresiunea partidului național român din Transilvania și contestă fraților noștri dreptul lor constituțional de a se întruni. (Strigăte «*Jos Maghiarii!*»).

Presa maghiară, în trufia ei nepomenită, a avut tristul curaj să comenteze și să denatureze în modul cel mai scandalos visita pe care o făcuse Suveranul nostru înaltului Său amic, Împăratului Francisc Josif I, la Budapesta.

Iar acum în urmă, guvernul maghiar răspunde la recriminările românești de peste munți și la avansurile noastre printr'un proiect de lege, prin care vrea să șteargă întreg trecutul istoric al naționalității române (*Aplause furtunoase și strigăte «Jos Ungurii!*).

E timpul să ne întrebăm ce ne rămîne de făcut?

Noi, connaționalii celor prigonți, noi voiam, în interesul tuturor supușilor Ungariei, pace, iar Maghiarii decretează suprimarea fraților noștri!

Apoi se înșală vecinii noștri! Un popor nu pierde la porunca nimănui! (*Aplause prelungite*). Carpații înalți și falnici n'au să piară, iar cît timp vor sta ei neclintiți, neclintiți vor rămînea și frații noștri în Carpați, ori-cît de furioase ar fi agresiunile maghiare! (*Aplause furtunoase*).

Iar dacă oamenii de Stat ai Ungariei nu înțeleg absurditatea tendințelor de maghiarisare și nu văd ura profundă pe care ele o aduc — nu putem zice de cît că sunt reprezentanți ai unei politici demente! (*Vii applause*).

Datoria tuturilor Românilor este de a protesta cu ultima energie în contra acestei nebunii politice.

Pe de-o parte să zicem Românilor de peste munți: apărați-vă cu toată hotărîrea

naționalitatea română, iar de altă parte, noi, cetățeni ai Regatului Român liber, Stat vecin cu Ungaria, vom protesta din nou în fața Europei întregi denunțîndu-i că la porțile Răsăritului există un popor barbar care amenință pacea generală neîncetat. (*Aplause prelungite*).

Iar noi, care protestăm, nu suntem, cum pretind Maghiarii în naivitatea lor, cîți-va agitatori, ci *totalitatea* Românilor de dincoaci și dincolo de Carpați cari nu formează de cît o *singură voce, un singur corp de apărare!* (*Aplause sgomotoase și îndelung repetate*).

D. D. Nenitescu :

Domnilor,

D. Delavrancea a zis-foarte bine mai deună-zi, că naționalitatea însemnează totalitatea unei ființe colective, ce simte și gîndește la fel, și că, dacă rațiuni politice pot să separe elementele constitutive ale unei națiuni acestea rămîn indisolubile prin sufletul lor.

E o profundă eroare cînd cine-va crede că naționalismul ar fi un mobil de ură între popoare. Din contră, ideia de naționalitate însemnează, în ultima ei analiză, îndrumarea popoarelor pe calea fraternizării; ea este un agent al păcii definitive dintre națiuni.

Dar, d-lor, este perfect adevărat că acest scop ideal nu poate fi atins, cît timp ființa etnică a națiunilor nu va fi politicește delimitată și garantată de încălcări din partea unor popoare artificial privilegiate. (*Aplause*).

Spre a putea deci ajunge la fraternizarea națiunilor, trebuie mai întii ca organismul fie-cărui popor să fie emancipat și constituit în autonomia sa.

Ideia națională își are originea sa în civilizațiunea secolului nostru, în principiile moralei superioare ce tinde a alcătui din ce în ce mai mult baza firească a înțele-

gerii internaționale. Ast-fel naționalismul este un princip, o rezultată a culturii generale și nici un obstacol meșteșugit nu va putea să reziste înaintării sale.

Iată deci, cum se vedește și se dovedește că orbirea Maghiarilor e neînțeleasă pentru ori și ce minte gânditoare. Dacă principiul național n'a putut fi distrus prin foc și sabie; dacă el a resistat biruitor pușcăriilor austriace din Lombardia și Veneția și atrocităților turcești, — nu prin decrete ungurești are să poată el fi suprimat! (*Aplause entusiaște*).

Maghiarii, pe cînd absolutismul austriac apăsa asupra grumazilor lor, ajunseseră să-și blesteme pe fii lor proprii cari învățau limba germană. Ei bine, nu văd ei, că dacă au reușit să-și salveze naționalitatea lor, e firesc, e logic ca și Românii să și-o apere pe a lor și să iasă biruitori în cele din urmă? (*Aplause vii*).

Maghiarii au obținut recunoașterea naționalității lor, luptînd în acelaș chip în care luptăm noi Românii astăzi. Ei au făcut apel la Europa, se adresau Engliterii, Franței și Italiei cari le-au dat un ajutor moral.

Să procedăm, d-lor, și noi ast-fel. Uniți într'un singur gînd, într'un singur sentiment să facem un călduros apel la Europa civilisată. (*Aplause frenetice*).

Azi procesul naționalităților este deschis. Priviți ce se petrece în Austria! Națiuni ce luptă cu energie pentru recunoașterea individualității lor politice, sunt azi pe punctul de a-și redobîndi toate drepturile lor într'o Austrie federală. Federalismul este unicul mijloc ce va putea să pună capăt resboiului de rasă din întreaga Austro-Ungarie, și sunt sigur, că el va trebui să triumfe, dacă mai este serios vorba ca imperiul, în care suferă frații noștri, să mai dăinuească. (*Aplause*).

Ast-fel emanciparea Românilor din Ungaria va trebui să se facă, pentru că în-

săși natura intimă a naționalismului o înaintează!—Iar noi să dăm fraților noștri în-treg sprijinul ce-l putem da.

Să ne grupăm deci cu toții în jurul Ligii, și să luptăm cu curaj și perseverență, arătînd opiniunii europene pe Maghiari în lumina lor adevărată, și fiți siguri că învingerea va fi inevitabilă. (*Lungă și furtunoasă applause*)

D. Septimiu B. Mureșanu (membru în comit. național studentesc).

D-sa într'o duiosă limbă ardelenescă ce parcă-ți spunea atît de sincer durerile și suferințele poporului ce o vorbește, rostește cam următoarele:

«Tot mai dese, tot mai mari și mai disperate devin atacurile îndreptate în contra fraților noștri: Românilor de peste munți.

Suspinele și gemetele lor ce pînă aci trecînd Carpații ne umpleau inima de milă și durere, agitîndu-ne; azi ne *revoltă*. Da, căci ele ne vorbesc de un nou atac, de una dintre cele mai brutale și mai infame lovături ce guvernul unguresc le-a dat, guvernul acelui popor a cărui apariție în Europa — istoricul nepreocupat — cu semne de doliu trebuie să o însemne. (*Aplause*)

De 18 veacuri Românii din Ungaria își locuesc pămîntul lor și în timpul acesta nu o dată l'au scaldat în lacrămile iubirii și a durerii de neam; nu o dată și-au ridicat vînjoasele lor brațe ca să-l apere atunci cînd hordele bîrbare mai multe ca lăcustele au năvălit asupra lui; nu o dată și-au dat avutul, și-au vărsat sîngele și-au jertfit viața cînd nevoile și interesele țării au reclamat-o aceasta, — lucrînd astfel în zile bune ca și în vremuri grele pentru înaintarea și bună-starea Ungariei — a acelei țări care pentru meritele *lor* aduse pe altarul ei, azi ca o mamă vitregă îi tratează lovindu-i fără milă și cu o sălbatică poftă, în tot ce ei mai scump și sfînt au. Și asta nu pentru că Românul doară ar fi

un popor netrebnic și răsvrățitor, ci pentru faptul simplu că el a avut păcatul a se naște *Român: și în Ungaria lege este ca Românu să nu mai fie!* . . . . (Tunete de aplause, Jos Ungurii, călîi fraților noștri).

Face apoi istoricul atacurilor ce Ungurii au dat de cîte va decenii încoace Românilor de sub stăpînirea lor, arătînd cum i-au scos cu desăvîrșire din cadrul legilor ca pe un popor ilot și fără seamă, cum baioneta în piept le-o pun, cum jandarmii în carne vie trag (Mehadica, Tișovița) și procurorii ușile mucezelor temnițe le deschid, de cîte ori Români ne mai putînd suferi nedreptățile ce li se fac, plîngîndu-se drepturi și dreptate cer! Analizează noul proiect de maghiarizare a numelor topografice, proiect ce e contra legilor de egală îndreptățire, arată amărăciunea și pericolul ce va urma din aplicația lui, atunci cînd sancționat va fi, precum și condamnable procedură a guvernului ce nu lasă pe ne-maghiari nici să se apere, să protesteze cînd securea li se pune la baza existenței lor naționale. Prin faptele lor, zice oratorul, nu numai că pun olei pe focul aprins al nemulțumirilor dînd zilnic de politica lor provocătoare evidente dovezi, ci arată tot d'odată cum *Maghiarul* de azi fără a se fi schimbat ceva în decurs de 1000 de ani, de cînd locuște în mijlocul elementelor culte și civilizate — *e copia fidelă — fiul demn al barbarilor din alte timpuri*. (Aplause prelungite, bravo).

Zice că dacă e adevărat că înțelepciunea e ceea ce pune fundamentul Statelor iar puterea și curajul e ceea ce o apără; nu mai puțin drept e și aceea că, respectarea legilor bazate pe dreptate e ceea ce le susține, întărește și înalță.

«*Sublata justitia quid sunt regna nisi latrocinia!*»

Ei bine, pentru Ungaria s'ar putea potrive și cuvintele acestea pînă la un punct

oare-care. (Așa e. Jos dușmanii neamului nostru!).

Față cu atîtea nelegiuiri și legi dracnice — zice oratorul — instinctiv ni se pune întrebarea justă: *pînă cînd?* Pînă cînd Români de dincolo vor aștepta să bată ora răsbunării sfinte, răsbunare ce atît de dulce este cînd e identică cu dreptatea! (Aplause)

Face apel la cetățenii Capitalei, ca un moment să nu înceteze a da sprijinul lor unui popor ce de mult a plecat pe calea grea și spinoasă a martiriului, unui popor ce a intrat în luptă pentru revendicarea drepturilor lui imprescriptibile.

Sfîrșește cu cuvintele marelui patriot român *Ioan Brătianu* care zise odinioară: Cînd cumnatul meu va certa pe sorumea eu nu-mi voi ridica mîna mea, dar cînd cumnatul meu î-și va ridica brațul ca să omoare pe soru-mea, și eu îmi voi ridica brațul meu?

Români! Ungurii și-au ridicat mîna ca să ucidă pe sora voastră, *face-ți-vă datoria!!* (Oratorul e ridicat pe brațe și viu aplaudat)

Se dă apoi cuvîntul inimosului student *Iorgala*, membru în comitetul național studentesc

D-sa într'o caldă și înflăcărată vorbire arată greutățile împinate de Români ardeleni în cultivarea dezvoltării lor naționale.

Fraților! — continuă oratorul — ori ce speranță de împăcare cu Ungurii e pierdută. De zece sute de ani poporul român transcarpatin suferă și rabdă. Astăzi mai mult ca ori cînd nu mai avem nimic de sperat cînd vedem cum fâțiș voesc a maghiariza pînă și locurile istorice.

Studentimea universitară își va face datoria; va apela la sprijinul tuturor Românilor pentru ca împreună să dăm un puternic strigăt de alarmă, și astfel să ne afirmăm solidaritatea întregului nostru neam.

Să denunțăm justiției europene odioasa condamnățiunea la moarte a națiunii românești!»

Aplause prelungite acoper aceste ultime cuvinte ale oratorului.

D. Președinte cere apoi adunării să-i permită a trimite o telegramă de simpatie Românilor de peste munți la adresa Excelenței sale Mitropolitului *Miron Romanul*, care însuș a avut o ținută atît de demnă și românească în Camera Magnaților din Pesta. Adunarea primește aceasta cu entusiaste strigăte de «*Să trăiască.*»

MOTIUNE

Citită de d. Vlădeseu președintele meetingului.

«Cetățenii capitalei, întruniți în meeting au manifestat în fața monstruoasei lovituri ce se dă trecutului istoric al neamului român prin legea de maghiarizare; în conștiința deplină lor solidarității naționale și exprimă odată cu indignarea lor profundă, deplină încredere în mișcarea fraților lor de dincolo.»

După citirea motiunii, miile de cetățeni se formează într'un impunător convoi și avînd în frunte comitetul național studentesc ce poartă steagul albastru, dăruit Universitarilor Bucureșteni de tinerimea din Sibiu în mijlocul uralelor și a aclamațiilor, parcurge strădele Doamnei, Victoriei și Bulevardul Academiei ajungînd la statuia lui *Mihai Viteazul*.

Aci vorbesc studenții Mureșan, Axente și Danieleanu, îndemnînd poporul la luptă, spre ajutorarea fraților asupriți.

De la statuă convoiul de manifestanți vine la *Ligă*, unde vorbesc studenții: Axente, Tamara, Dumitrescu-Brăila și Boca, arătînd fie-care însemnătatea mișcării pornită și rugînd poporul a veghea neadormit la păsurile fraților de peste munți.

Manifestanții sunt rugați apoi a se îndepărta în liniște, ceea ce se și face, în mijlocul însuflețirii generale.

INCĂLCARE DE DREPTURI

Dumineca trecută, partidul kossuthist voia să țină la Budapesta o mare întrunire publică, a «țării întregi», spre a protesta împotriva reînnoirii compromisului economic al Ungariei cu Austria și pentru accentuarea desfacerei Statului unguresc de orice comunitate politică cu al doilea Stat al dinastiei de Habsburg. În rezoluțiunile proiectate era vorba ca guvernul să fie provocat a lua măsuri pentru ca afacerile diplomatice ale armatei și ale cheltuelilor azi comune, să fie desfăcute de orice comună oblăduire cu Austria și astfel Ungaria să fie proclamată independentă.

Această întrunire a fost însă pusă pe goană de către socialiștii internaționali din Budapesta, cari năvăliseră și ei în sala de întrunire și prin «*obstrucționism*» făcură cu neputință, ca Kossuthistii să-și rostească discursurile.

Cu ocazia aceasta, socialiștii țipau mereu: «*Jos patria!*», «*Jos naționalismul*», «*Trăiască revoluțiunea socialistă*» etc.

Poliția? Sta impasibilă. Da, poliția maghiară, guvernul maghiar, nici nu s'au gîndit măcar să oprească această întrunire, și nici nu s'au «revoltat» în fața acestor strigăte seditioase.

E deci bine stabilit, că «o întrunire publică a țării», a putut fi convocată la Budapesta, în vederea unor scopuri ce amenință în mod vădit fundamentele constituționale ale Statului ungar.

Tot așa este de stabilit, că cu toate că guvernul știa scopul acestei întruniri, el n'a pus pe primarul Capitalei ungurești să o oprească pe baza legilor cari ar avea să scutească pretinsa constituție de agitațiuni îndreptate în contra ei.

Și în de obște cunoscut este, că strigătele socialiștilor au rămas, nu pentru

prima oară, nebăgate în seamă de paznicii constituțiunii ungurești.

Dar întrunirile alegătorilor români de la *Sibiu* și *Arad* au fost oprite fără încunjur, deși d. p. cea de la *Arad* vroea, precum declaraseră organizatorii ei în invitățile publice, *să-și exprime loialitatea față cu Suveranul țării și să dea asigurări despre «patriotismul sincer»* al asistentilor ei.—

Se poate o mai fățișă fărădelege din partea stăpînirii ungurești?

Cum? *Kossuthistii* au dreptul să convoace întruniri publice generale și să le țină, de și ei declaraseră de mai înainte că vor agita în contra actualei constituții și a întregii ordine de drept ce leagă pe Ungaria de Austria? Ei au dreptul a se întruni în scopuri ori-cît de revoluționare și antidinastice, iar membrii unui partid de ordine cum este partidul național român din Transilvania nu au drept a da curs glasului nefalsificat al unui întreg popor?

Dar pînă și socialiștii pot țipa nepedepșiți, în mijlocul Budapestei, «*Jos patria*», «*Trăiască revoluția socialistă*», iar zeci de țărani români sunt aruncați în pușcării și aduși la sapă de lemn, pentru că au strigat «*Trăiască Rașiu!*»

Socialiștii pot manifesta și cînta pe stratele Budapestei *Marseileza socialistă*, un cîntec tipic de revoluționar, iar Români sunt prigonți ca fiare sălbatice pentru că au cîntat unde-va un «*Deșteaptăte Române!*»

E o politică de infamă duplicitate din partea guvernului maghiar? Evident. *Kossuthistii* sunt frații săi de cruce, eșiți din rărunchii lui *Arpád*, ei se bucură de protecția legilor. Iar socialiștii ungurești stau sub conducerea unor șefi cari răspund la următoarele nume sugestive: *Al. Pfeifer, dr. Goldner, Grossmann, Eduard Barum* și alți asemenea *Sloim* și *Itig*.

Se înțelege, că cei mai mulți dintre acești șefi internaționali ai socialismului maghiar sunt supuși maghiari de ieri-alaltieri, și vor fi avînd puternice motive de a face curent lozincelor lor: «*Jos patria!*» «*Jos naționalitatea!*» . . .

Vorba e însă, că pentru ei, întocmai ca și pentru *Kossuthisti* dreptul de întrunire există în Ungaria, și încă ilimitat. El însă le este contestat absolut și în mod cinic populațiunilor autohtone, și în special Românilor cari de aproape două mii de ani trăesc pe acel pămînt.

Dar ori-cît de profunde ar fi resentimentele ce trebuie să simță ori-ce om cinstit și mai ales ori-ce Român în fața acestei infamii a politicei maghiare, să nu ne perdem bunul cumpăt și nădejdea în viitor.

Românii din Transilvania au azi mai multă trebuință și mai mult drept de a se manifesta, și fără învoirea guvernului unguresc, de cit ori-cînd mai înainte. Și ei de sigur se vor ști folosi de momentele actuale.—

Iar noi să nu uităm, că ori-cît de mare s'ar părea puterea Maghiarismului, ea de fapt e putredă, pentru că dacă *Statul ungar*, prin organele sale, nu mai recunoaște drepturi politice de cit *Kossuthistilor* și «poporului» condus de patrioți ca d-nii *Pfeifer, dr. Goldner, Barum, Grossmann* s. a. el are să se descompună mai curînd de cit ce ar crede chiar adversarii conjurați ai Ungariei.

Și la drept vorbind, nici un european cult n'are să verse o lacrimă pentru că, în stîrșit, un asemenea putregaiu se va fi prăbușit!

IDEIA DE PATRIE ÎN TIMPURILE MODERNE După LOUIS LEGRAND

(Urmare și fine)

Cu toate că Revoluțiunea franceză nu a inventat patriotismul, ea l'a degajat de orice aliaj, ea l'a desfăcut de orice obstacole, ea i'a dat o fizionomie în acelaș timp impersonală și pasionată, săvârșind deodată opera de unitate și de centralisațiune urmărită de regalitate. Ceea ce este deosebit de extraordinar în această mare renovațiune, este că ea a putut să zdruncine de sus pînă jos și să reînnoiască noțiunea de patrie fără a o distruge, ba făcînd-o să iasă la suprafață, chiar mai luminoasă și mai atrăgătoare. Ea a schimbat drapelul, ea a modificat temelile suveranității, ea a substituit aristocrația prin o democrație, puînd în locul unei monarhii absolute un regim de discuțiune, ea a remaniat toate circumscripțiunile administrative, a refăcut și a unificat toate legile, toate vechile obiceiuri; nu există aproape o singură instituție din trecut pe care ea să o fi cruțat, și cu toate aceste desfrîdate dărîmări ce păreau a face *tabula rasa*, patriotismul francez a subsistat mai viguros decît oricînd; Franța pe care o puteai crede abătută, desrădăcinată, această Franță dinpotrivă a mugurit crengi mai puternice și mai verzi:

Faptul e cu atît mai remărcabil, că mișcarea s'a început în numele rațiunii și al umanității, și că ea și-a întins revendicările nu numai asupra drepturilor unui popor, ci asupra celor ale tuturor popoarelor. Națiunea franceză renunța, la orice cucerire; ea declara că voește să respecte drepturile celorlalte popoare și să vază în genul omenesc o singură familie:

Dar constrînsă a face față asalturilor din afară și conspirațiunilor din lăuntru, ideia revoluționară nu întîrziă a se transforma

într'un sentiment de legitimă apărare, entuziastă și exaltată. Deși putem scuza eroarea acelora, cari credincioși vechei concepții continuau a vedea patria în monarh, trebuie să recunoaștem că era bine întemeiat ca numele de patriot să devină sinonim cu partizan al Revoluțiunii Franceze, a cărei cauză se indentifică de bună credință cu cu cauza genului omenesc.

În această bătălie exasperată, scopul a fost depășit, marginea întrecută. Propaganda noastră aducea celorlalte popoare conștiința personalității lor, iar politica republicană sau imperială puneă sub jug aceste personalități proclamate inviolabile. Era aci o inconsecință al cărui pericol nu putea întîrzia de a isbucni. Chiar în Franța, patriotismul, devenind impersonal prin mișcarea revoluționară, se incarna din ce în mai mult în persoana împăratului și astfel tindea a se pierde din nou în confuzia pe care o făcuse vechiul regim între coroană și între țară. Căderea lui Napoleon și respingerea Franței în vechile ei limite fură represalii pe care le aplică dreptul încălcat al națiunilor streine, represalii excesive și înconsecinte ele însăși; pentrucă ele nu se mărgineau a restabili Statele coalizate în posesiunile lor anterioare, ci ele le delimitau în mod arbitrar și lăsau în suferință naționalități vrednice de o soartă mai bună.

Totuș, mișcarea patriotică și-a continuat calea. Nișel moleșită sub acțiunea enervantă a teoriilor ce tind a înlocui pasiunea ideilor morale cu un vis de bună stare materială, mișcarea patriotică recăpătă, sub biciul desastrelor noastre dela 1870, o nouă vigoare. Și acum iată-o iarăș în luptă cu recrudescența unui internaționalism revoluționar care o contestă cu aroganță și îi suprapune prolemele neliniștite ale muncii. Noi am ajuns, în ceea ce privește Franța, la pragul viitorului.

După vechime, Englitera este după noi

teritoriul care s'a ridicat cel dintiiu la o puternică organizațiune națională. Pînă în sec. XII ea a avut, mai mult ca orice altă țară, să suporte năvăliri repetite; ea a suportat rînd pe rînd pe Romani, pe Angli, și pe Sacsoni, pe Danesi și pe Normandi. Dar stîrșindu-se odată aceste infiltrațiuni, ea le-a absorbit și le-a asimilat foarte repede.

După vremea cruciadelor există o națiune engleză deja consistentă; ea se afirmă în curînd smulgînd regilor săi *Magna Charta* și Parlamentul; în veacurile următoare o vedem crescînd într'o direcție originală care primește dela Reformă o formulă definitivă. Timp îndelungat, în urma Domnitorilor ei, ea se încurcă pe continentul european umblind după achiziții protivnice menirei sale. Dar de prin sec. XVII ea și-a înțeles misiunea și de atunci ea îi se dedică cu o pasiune perseverantă; protejată prin pozițiunea ei insulară, ea vizează a domina mările și a impune tuturor țărmurilor marca sa și comerțul său.

O altă naționalitate ce datează din fundul evului mediu, este cea elvețiană, cu atît mai curioasă cu cît ea nu este cimentată prin nici o identitate de religie, de origină sau de limbă, nici măcar prin o mare unitate de guvernămînt. Născută în sec. XIV din dragostea de libertate, ea a găsit în libertate rațiunea ei de a fi și criteriile organizațiunii sale.

În Spania, poporul este închegat prin luptele pentru religiune. După cucerirea Maurilor, se menținuse un focar de rezistență la o extremitate a teritoriului. Încet, încetîșor acest tocar își întinde acțiunea șiși redobîndește terenul. Pe acest pămînt adînc divizat prin sistemul său de munți și mai mult chiar prin independența caracterelor, provinciile se fac regate separate și adeseori inamice.

În mijlocul sec. XV, mai rămînea patru, înafară de regatul arab al Grenadei. De odată fuziunea se precipită, căsătoria lui

Ferdinand cu Isabela apropie Aragonul de Castilia, cucerirea le mai dă Navara și Grenada, o' altă căsătorie le aduce succesiunea caselor de Bourgogne și de Austria. Spania unită, debordează atunci asupra Europei și asupra lumii întregi și le amenință un moment cu o monarhie universală; ea descoperă și civilisează un întreg continent. Dacă națiunea spaniolă nu a păstrat splendoarea sa exterioară din sec. XV, ea totuș presintă spectacolul unui patriotism puternic și cavaleresc, fidel în credința sa și neînblîzît în independența sa. Am spus deja că principiul de naționalitate propagat de Revoluțiunea franceză s'a dezvoltat în sînul popoarelor și le-a resculat în contra țărilor lor. În mîinile suveranilor întruniți la Viena, el nu a produs, în 1815, decît represalii și împărțiri arbitrare. Dar sămînța aruncată în vînt iese încurînd din pămînt. Mai întiiu se rescoală Grecia în contra opresiunii musulmane și știind să intereseze concertul european de șoarta sa, ea ajunge la existență.

Rînd pe rînd, deosebitele popoare creștine, timp îndelungat oprimate sub jugul otoman, se rescoală, aspiră la independență și o dobîndesc. România, Muntenegrul, Serbia, Bulgaria măresc seria Statelor europene.

În timp ce Turcia, slăbită, se desmembrează, Italia înbucătățită isbutește a-și făuri unitatea națională. Din procesul de transformațiune socială ce precedă evul mediu rezultase o limbă și o literatură italiană, o artă și un popor italian. Comunitatea aceleiaș civilizațiuni apropia toate părțile peninsulei, dar fiecare din ele își urma drumul său propriu. Roma pontificală, republicele de Veneția, de Florența și de Genova fuseseră, fără îndoială, focare intense de viață artistică sau de activitate comercială. Dar țara în totalitatea ei nu încetase de a fi prada lăcomiei vecinilor, teatrul conflictelor singeroase ale imperiului, ale Franței și Spaniei. În urmă, Austria

apăsa asupra conștiinței naționale italiene, deținând Lombardia și Veneția și făcând să simtă toate celelalte regiuni preponderanța ei înăbușitoare. Dela 1848 Casa de Savoia s'a făcut campionul unității naționale; știm cum ea a reușit a o săvârși.

Cît timp Austria rămăsese moștenitoarea și titulara Sfîntului Imperiu Roman, coroana imperială putea părea suficientă spre a ține împreună atitea popoare deosebite. Dar deja triumful protestantismului separase de ea o mare parte a națiunilor germanice. Apoi veni perioada de conflict cu puterea protestantă ce se ridicase în fața ei și care în sfîrșit o expulsa din confederațiune și realisă în propriul său profit unitatea germană. Din nenorocire pentru Austria, nu numai prelungirile ei exterioare i-au fost amputate: chiar în propriul ei sîn se izbeau unele de altele forțele cele mai protivnice. Ea a crezut că își va găsi pacea despîcînd în două suveranitatea sa, mulțuminduse de o uniune dinastică și de un minim de guvernămînt comun; dar fiecare din cele două trunchiuri se subîmparte la rîndul său în națiuni rivale cari țin, ce-i drept, la acelaș Domnitor, dar cari nu se simțesc în patria lor.

Din exemplele numeroase pe cari le-am împrumutat de la istorie rezultă lămurit că totdeauna, îndată ce oamenii au ajuns la o stare de civilizațiune, o formă socială mai largă a reunit într'un întreg pe indivizi și pe familii și a fost pentru ei temelial unei sentimentalități și a unei morale particulare. Această noțiune de patrie a putut să se eclipseze în perioadele de desorganizațiune și să se reconstitue iarăș. Dar ea s'a degajat întotdeauna și a strălucit din nou, pe măsură ce ordinea socială devenea mai reală. Și precum am putut recunoaște existența ideii de patrie la toate popoarele mari ale anticității, tot așa în present pretutîndeni putem constata existența sentimentului patriotic. Dar dacă faptul e con-

stant, deosebirele nu sunt mai puțin remarcabile. Patriotismul antic a avut drept cîmp de acțiune mai ales un teritor restrîns, adeseori un singur oraș; astăzi el înbrățișază națiuni mari și puternice grupate în formă de Stat. La cei vechi, patriotismul se contundă cu religiunea, astăzi el e independent de ea. Altă dată el absorbea individualitatea și vatra familială; la noi, el le domină încă, dar spre a scuti expansiunea lor. La popoarele vechi, el implica ură de străini. Astăzi deși această ură se mai resimte, ideea de patrie nu o poate prescrie ca o lege și se mărginește a cere iubirea și devotamentul cetățenilor.

Unii credeau că sentimentul patriotic ar fi în declin. Această opinie e în contrazicere cu faptele. Departe de a diminua, acest sentiment crește cu progresele luminei și chiar ale umanității. Pe măsură ce doctrinele, descoperirile, chiar instituțiunile capabile de a apropia pe oameni se înmulțesc, în aceeaș măsură și prin un fenomen concomitent deși invers, națiunile tind pretutîndeni a-și reface și a-și accentua personalitatea lor.

MONARHIA AUSTRO-UNGARĂ

ȘI

ECHILIBRUL EUROPEAN

(Urmare și fine)

De de altă parte Statele austro-ungarenu au avut, sau aproape nu au avut o istorie comună. N'a existat o istorie națională austriacă, și numărul cel mai mic de istorii ce se pot socoti în Austro-Ungaria sunt trei: una a Austriei, una a Boemiei una a Ungariei. Dar vrea cineva ca, forțînd faptele, să construiască o istorie națională a Austriei? Punctul ei de plecare ar trebui să-l fixăm în momentul cînd cele trei coroane, ale Austriei, Bo-

emiei și Ungariei au fost reunite pe capul Împăratului Ferdinand, în 1527. Punctul ei terminal iarăș ar trebui fixat la 1867 cind a fost înființat compromisul dintre Austria și Ungaria; și întregul interval nu este umplut decît de lupte declarate sau surde, de marele proces de restituire a personalității Ungariei. Apoi, ca și cînd atîta nu ar fi de ajuns, din aceste trei istorii particulare se degajează istorii mai particulare și care, fie-care în parte, se mîndrește de a fi o istorie națională. Marele Ducat sau Principat al Transilvania posedă o asemenea istorie, Regatul Croației, Slavoniei, Dalmației are și el una. . . . Dar nu există o istorie austriacă ce ar fi într'adevăr comună și națională; națională, nu din punctul de vedere al cutărei naționalități, ci din al tuturor formînd o singură națiune.

Tot așa nu există pentru toate aceste State o singură *lege*, ci mai multe: sînt legi ale cutărui și cutărui Stat austro-ungar. Mai ales dietele țărilor fac legi pentru aceste țări; iar legea generală însuș legea centrală imperială sau regală comportă totdeauna excepții sau derogățiuni provinciale. Ne-fiind o limbă comună, o literatură, o religie, o istorie sau legi comune, totul a lipsit pentru ca aceste popoare să se fie putut unifica, astfel că o Austrie nu există decît în persoana Împăratului.

I

Numai în persoana Împăratului. Profesori de drept public discută dacă uniunea dintre Austria și Ungaria e «reală» sau «personală», dar subtilitățile dreptului dispar în fața sincerității faptelor; iar faptul este că Austro-Ungaria nu ține decît de Împăratul-Rege. Se zice de comun: de Împăratul Francisc Iosif.

Neapărat, că popoarele imperiului sînt mîndre, ori-cari ar fi preferințele lor naționale, de aceste lungi serii de Domnitori cari, de la Rudolf și Albert I, ocupă

fără întrerupere tronul — sau tronurile — monarhiei. Portretele acestora se găsesc pretutindeni în publicațiuni ilustrate; și nu este atlas de școală din care ele nu s'ar detașa, pe un fund de aur, încadrate în lauri. Reproducțiuni de ale medaliilor lor împodobesc toate obiectele ce pot fi împodobite cu ele, și simțești pînă și în lucrurile cele mai mărunte, un contact intim și creditor al acestor Suverani ai aceleiaș Dinastii cu supușii de atîtea naționalități. Însă între toți, Francisc Iosif este cel mai iubit, cu toate că el a fost unul dintre cei mai nenorociți. Poate că tocmai din această cauză!

Dar sufletul mulțimei are și el gingășiile sale, și de nimic el nu se lipește atît de mult ca de mizeria celor bogați și de slăbiciunea celor puternici.

Spania, Țările de Jos, Austro-Ungaria sînt loialiste; dar loialismul Spaniei privește monarhia, aproape independent de dinastie; acela al Țărilor de Jos privește dinastia de Orange-Nassau, aproape independent de persoana monarhului; însă loialismul Austro-Ungariei are ceva excepțional, ceva gingaș, ceva cald, ceva distins și intim ca o afecțiune privată; el este direct, imediat, personal, de la persoana fiecărui cetățean la persoana Împăratului, și mai ales a acestui Împărat Francisc Iosif. Monarhia austro-ungară se compune din două părți distincte: Cislaitania și Translaitania. Un rîu modest și pentru care aceasta este fără îndoială o mare onoare, *Laita*, indică separațiunea. Cislaitania și Translaitania sînt nume fabricate, în același scop, spre a masca separațiunea și spre a da imperiului și altora iluziunea unei unități ce nu există.

De fapt însă nu există o Cislaitanie sau Translaitanie, precum nu există o Austrie: de o parte a Laitei există țări ce se numesc împreună Austria, iar de cealaltă parte Ungaria ca țările asociate ei. Cît

pentru Suveran: el este împărat dincolo de Laita, și rege, dincoace.

În resumat, aceste două State formează o uniune dinastică indisolubilă, cît timp «descendența celor două sexuri ale arhiducilor de Austria nu se va stinge prin moartea tuturilor moștenitorilor legitimi ai împăraților și regilor de glorioasă memorie»: . . . De drept, aceste State formează o uniune reală, ori-cum ar fi de fapt, pentru că ele proclamă afaceri comune diplomația, armata și finanțele, sau mai precis zis: cheltuețile necesitate de aceste afaceri comune.

În privința acestor trei afaceri, Dualismul e ferm, imobil, și nu este supus la nici o revisuire sau reînnoire, el e perpetuu ca și însăși uniunea dinastică. Dar în afară de aceste afaceri, mai sunt unele ce trebuiesc «tratate nu comun, ci după principii analoage ce sunt a se stabili din cînd în cînd, pe calea înțelegerii reciproce»; afaceri de acestea sunt: cele comerciale, în special legislațiunea vamală; legislațiunea asupra acelor impoșite indirecte ce au o directă legătură ca producția industrială; dispozițiile în privința regimului monetar. În privința aceasta și a cotei-părți, a fie-cărui din cele două State asociate, în ce privește cheltuelile comune, Dualismul este a se «revisui» și a se reînnoi la intervale fixe, din zece în zece ani, la 1877, 1887 și acum la 1897.

Din acest compromis, din acest contract și din clausele sale fundamentale rezultă în logică strînsă organizațiunea politică și administrativă a monarhiei austro-ungare, prin două constituțiuni: una austriacă, alta ungurească. Dualismul, (sau *Compromisul* cum i se mai zice), institue afaceri comune: în consecință, există un minister comun ce rezidă la Viena. Compromisul declară comune trei afaceri: diplomația, armata și finanțele pentru aceste afaceri: în consecință există în ministerul comun

trei departamente: al afacerilor străine, al resboiului, al finanțelor. Dar rămîn în afară afaceri ce nu sunt de loc comune, dintre cări unele sunt particulare Austriei, altele Ungariei. În consecință, mai sunt două ministere: unul la Viena, altul la Buda-pesta. Și să mai notăm un detail: ministrul comun al afacerilor stăine este în acelaș timp ministru al Casei imperiale și regale, iar ministerul austriac nu are un ministru al Casei imperiale austriace; în ministerul unguresc însă figurează un ministru al Casei regale, ministru *ad latus*, cînd regele rezidă în capitala sa ungurească.

Ast-fel puterea executivă este exercitată de către împăratul-rege, *persona duplex*, și trei ministere sau guverne: unul care este comun și care nu cuprinde de cît trei membri; două care sunt speciale, unul al Austriei cu nouă membri, cel-alt al Ungariei cu zece. În total, pentru o monarhie de vr'o patru-zeci de milioane de locuitori există două-zeci și doi de miniștri.

Noi, Francezii, și în genere Latinii, nu ne prea putem obișnui cu această complicație.

Se zice, că cu prilejul vizitei pe care a făcut-o Regele Umberto Impăratului Francisc Iosif, la al doilea ministru de finance ce i-a fost prezentat, Regele italian rămase mirat, la al treilea ochii îi se dilatară; la al doilea ministru de rășboiu, el își contrăse sprîncenile, la al treilea el isbucni în ris: «acum îmi explic eu, zise el aplecîndu-se către Impăratul, pentru ce Măiestatea Ta are trei miniștri de finanțe; pe semne, pentru că are trei miniștri de rășboiu! . . . .»

Nu există un consiliu de Miniștri, ci trei: consiliul miniștrilor comuni, consiliul ministerului austriac, și consiliul ministerului unguresc, fiecare cu președintele său; numai prin excepție se întînesc două consilii spre a delibera: consiliul comun cu cel austriac sau cu cel unguresc; dar nu se poate în-

chipui măcar, ca consiliul austriac să delibereze cu cel unghuresc sau toate trei să delibereze împreună. Puterea efectivă nu este acolo unde, la prima vedere, s'ar părea că rezidă. La prima vedere, ai înclina să concepi consiliul miniștrilor comuni ca un fel de minister inferior, ceea ce nu există. El nu are mai multă, ci mai puțină putere ca ministerul austriac sau ca cel unghuresc; el are mai multă, ca întindere, în cele două părți ale monarhiei; el are mai puțină, și foarte puțină putere, în adâncime, în unul sau altul din cele două State; afară de ministrul de externe, dar puterea lui e în afară și nu în năuntru. Lângă și deja sub el, împiedicat și jenat de un ministru austriac de războiu și de unul unghuresc (de *honvezime*), este ministrul comun de războiu, cît pentru ministrul comun de finanțe, el nu face decît oficiu de casier, primind cu mîna dreaptă și plă-tînd cu cea stîngă. În aceiaș capitală, la Viena, nu există nici o relație constituțională între consiliul comun și între consiliul austriac, totul depinde de la bună-voința reciprocă a miniștrilor; constituționalicește, cei cinci-zeci de metri cari separă *Ballplatz-ul* unde rezidă preșidenția consiliul comun, de *Herrengasse*, unde este preșidenția consiliului austriac, făc o distanță tot atît de mare ca aceea ce separă Viena de Budapesta.

Puterea legiuitoare? Un dublu și triplu parlament, un dublu și triplu sistem de parlamente. Pentru afacerile comune sunt Delegațiunile, cari sunt două la număr: una ce emană dela Parlamentul austriac, cealaltă ce emană dela parlamentul unghuresc; amîndouă se întrunesc, alternînd, cînd la Viena, cînd la Budapesta, dar fiecare în localul său, dar amîndouă nu țin ședințe plenare, comune, decît pentru a vota în casuri de desacord.

Putere centrală? Dar Austro-Ungaria dualistă nu este un cerc cu un centru, ci

o elipsă cu două focare: Viena și Budapesta.

Puterea executivă? Dar puterea executivă rezidă în trei guverne, cu 22 de miniștri, iar cea legiuitoare e represintată prin trei parlamente cu șase Camere și opt-spre-zece Diete provinciale.

Firul unei administrațiuni comune nu leagă deci aceste două părți ale monarhiei, pe care de alt-cum nu o leagă nici puterea executivă nici cea legislativă și abia dacă din ministerul comun pornesc cîteva suturi, foarte slabe, foarte slobode. Unde este deci unitatea imperiului? În Împărat. El e Statul. Dar abia a fost pus în acest Dualism, și Cehii îl denunțară ca operă a arbitrarului. De ce un compromis cu Ungaria și de ce nu un compromis cu Boemia? De ce o monarhie cu două coroane și de ce nu cu trei? Abia fu conjurată o primejdie și iată că numai de cît se ivi alta: Austria asigurată din spre Sud-est (? ! N. t.) și ferită de Ungaria prin Maghiari, trebuia, fără să poată răsufli cum se cade, să facă față spre Nord. După trei-zeci de ani, în care timp mișcarea cehă a crescut mereu, iată că Austria, cu alte cuvinte Împăratul, se găsește în fața Boemiei într'o situație aproape analoagă cu aceea în care se găsea față cu Ungaria dela 1860—1867.

Dar Francisc Iosef are cu trei-zeci de ani mai mult în vîrstă; și nu porți fără învăț, timp de o jumătate de veac, sarcina unor griji ca ale sale. El s'a pretat la toate experiențele: pe toate le-a admis cu o corectitudine și cu o fidelitate scrupuloasă, el a consimțit a uita totul și a învăța totul. De la regimul centralist, absolutist, quasi teocratic al Austriei de dinaintea de 1859, el a trecut la regimul dualist, constituțional și liberal al Austro-Ungariei de la 1867. Chiar propozițiunile mai mult sau mai puțin deschis federaliste ale contelui *Belvedi* și ale contelui

Hohenwart, el nu le-a respins fără a le da sprijin: el a mers în pas ferm, în linie dreaptă, pînă la extrema limită a datoriei sale imperiale. Dar în sfîrșit el este obosit de a fi unicul punct de atracțiune al atîtor forțe centrifugale, e obosit reținînd și susținînd această șandrama de State ce stă să se prăbușească. El suferă știind că între popoarele sale nu există decît legătura magnetică a iubirei respectuoase pe care ele toate i-au închinat-o lui, că ele nu se iubesc unele pe altele decît pentru el, și că ele nu sunt menținute împreună decît prin el. I.

«*Vroiu pace în Boemia!*» a zis el conțelului Badeni; mai mult nu i-a zis. Dar acest cuvînt, din gura Impăratului, luminează pînă în fund întregul imperiu.

III

Această monarhie ce se transformă, ce se desface și reface, în ce sens se va reface ea acum? Și mai întîiu, cînd se va opera această transformățiune? E greu de a prevedea aceasta cu oare-care siguranță. Poate că momentul va sosi mai curînd, poate că el va întîrzia mai mult decît cred unii.

De oarece toate aceste regatē și țări, nu sunt legate unele de altele prin nimic decît prin o legătură mai mult personală decît dinastică, e posibil ca într'o zi, o schimbare de împărat, schimbare pe care o dorim îndepărtată, nu se va produce fără această transformățiune a imperiului. Sensul acestei transformățiuni ne este ascuns deocamdată, întocmai ca și data lui: ceea ce putem ghici nu este suficient spre a determina acest sens, și nu putem azi decît să adunăm datele pe baza cărora se va putea aborda acest calcul de probabilitate, în care rămîne mai mult de un necunoscut.

Aci d. *Charles Benoist* face o scurtă

recapitulare și își exprimă apoi părerea, că transformățiunea Austro-Ungariei se va face *pe cale parlamentară*, — și anume bătălia se va da în triunghiul Viena-Buda-pesta-Praga.

El încheie acest scurt capitol zicînd: interesul mai mult de cît austriac pe care-l pune în joc transformarea Austriei, este măsura acelui interes ce este de a stărui a cunoaște bine la Viena, Budapesta și Praga, pe oamenii împăratului, pe miniștrii, partidele și pe membrii lor.»

IN UNGARIA

(Urmare și fine)

Reduși la neputință de o organizațiune așa de formidabilă și de cinică, Românii din Transilvania au renunțat a lupta pe terenul electoral care le era închis. În 1881 reuniți în congres la Sibiu, au hotărît să nu mai ia parte la alegerile legislative; ideie de mult timp agitată printre ei.

Românii din Banat, după ce au preservat cîtva într'o luptă sterilă, au decis la rîndul lor să se abțină, în 1887, un singur candidat de a-i lor a putut reuși și cu modul acesta reprezenta un popor de 3 milioane într'o adunare de 417 deputați: rezultat derisoriu, cînd te gîndești, că Români, relativ cu numărul lor trebuiesc să aibă cel puțin 70 reprezentanți în Cameră. De atunci ei au încetat cu desăvîrșire a lua parte la alegeri.

În zadar, s'a văzut în mai multe circumscripții, jandarmi întrebuițînd forța și violența pentru a scoate din locuințele lor pe alegători récalcitranți și a-i duce la vot: Români au persistat cu curaj în obstinența hotărîtă.

Slovacii și Sîrbii din Ungaria au fost ne-

voici pentru acelaș motiv, după mai mulți ani a se decide pentru o atitudine pasivă și astfel față cu Sașii Transilvaniei un număr de 200.000 cari au trimis în Cameră 8 deputați realiați guvernului, cei 10 milioane de ne-maghiari ai regatului n'au un singur reprezentant în Cameră, sau și mai mult sunt reprezentați prin cei mai crânceni adversari ai lor.

Dar Românii (ca și Slovacii și Sirbii) nu s'au resemnat la această stranie situație. N'au renunțat a obține dreptate și a revendica drepturile lor. Depărtați din Parlament, ei s'au constituit în partid național, pentru a-și duce cauza înaintea Tribunalului opiniei publice. Prin mijlocul broșurilor traduse în mai multe limbi, prin mijlocul reuniunilor publice și a congreselor organizate în diferite țări, ei au făcut ca Europa întreagă să se intereseze de cauza lor.

Programul revendicărilor lor se poate resuma astfel :

1) Reconstituirea vechei autonomii a Transilvaniei, bazată pe dreptul istoric, și astfel cum Impăratul o stabilise în 1863;

2) Introducerea limbei române alături de cea maghiară, în administrație și în justiție și numirea funcționarilor români în districtele locuite de Români.

3) Revizuirea legii de egală îndreptățire a naționalităților; reala și legala executare a acestei legi.

4) Autonomia bisericii române greco-orientală și greco-catolică din Transilvania.

5) Plina libertate a învățămîntului românesc în școlile române. A se prevedea în bugetul Statului resursele necesare școlilor române și celorlalte instituțiuni de educațiune națională.

6). Elaborarea unui proiect de lege electorală, bazat pe principiul sufragiului universal, sau să se obțină cel puțin ca cetățeanul ce plătește un impozit direct să fie de drept alegători.

Acest program, votat de congresul din Sibiu delă 1881, diferă puțin de cel ce fusese aclamat la Blaj în Cimpia Libertății la 1867. El cuprinde de asemenea și revendicările pe cari în zadar au căutat Românii să le prezinte Impăratului Francisc Iosif: 43 de ani mai târziu (în 1892), comitetul național român a decis să reînnoiască către monarh demersul neisbutit atunci. Pentru aceasta s'a redactat *Memorandul*, o broșură de 34 pagini, care n'avea de loc, cum s'a pretins un caracter revoluțional, ci conținea numai «dosarul plîngerilor națiunei». Trei sute de țărani, delegați de alegători, în frunte cu doctorul Rațiu, președintele comitetului, fură însărcinați a duce acest memorandum la Impărat. Furia Maghiarilor isbucni la aflarea acestui lucru. Organele guvernului din Budapesta declarară că suveranul nu poate primi delegațiunea, și ajunseră a amenința cu reînceperea revoluției delă 1848, în cazul cînd i-ar primi. Intimidat de aceste strigăte, influențat de o teribilă presiune exercitată asupra-i, Impăratul, nu cutează a primi pe delegații români, care în trei rînduri încercară zadarnic a ajunge pînă la el. Refuză chiar a ceti petițiunea.

Aceasta, depusă la cancelaria imperială fu trimisă inclusă guvernului unguresc, care la rîndul său o trimise doctorului Rațiu.

Întoarcerea delegaților a fost semnalul unor scene ne mai auzite: în mai multe orașe populația maghiară, îndirjită în contra lor, i insulta și i lovia sub privirile pîrtinitoare și aprobătoare ale poliției. La Turda, casa doctorului Rațiu a fost devastată și chiar dărămată; doctorul însuș abia a scăpat de furia mulțimei căutînd un refugiu la Sibiu, împreună cu femeea și copiii săi. Toate acestea nu erau de ajuns pentru adversarii lor: trebuiau îngroziți Românii, pentru că au cutezat să ducă plîngerile lor pînă la picioarele tronului. Mai ales fîrbeuiau a fi pedepsiți pen

tru că dăduse suveranului titlul de *Împărat* în loc de «*Rege al Ungariei*» singurul cunoscut la Budapesta. Maghiarii sunt așa de intoleranți asupra acestui punct, în cît în ultimul timp, cînd cu visita lui Frantz Joseph la St. Petersburg, un deputat al Camerei a interpelat guvernul, pentru a afla dacă e adevărat că Țarul a ridicat un toast pentru «*Majestatea sa Imperială*» omițînd de a adăoga cuvintele: «și *Regală*».

Ministrul s'a grăbit să calmeze o astfel de neliniște, afirmînd că jurnalele au reprodus greșit cuvintele Țarului, care s'a exprimat corect.

Fiind cunoscută starea spiritelor Maghiarilor, nu trebuie să ne mire de ce *Memorandumul* (conceput în termeni foarte respectoși și afirmînd încă o dată atașarea națiunii române la dinastia habsburgică), a fost prezentat ca o scriere seditioasă, și comparat de cîți-va scriitori cu cele mai odioase pamflete anarhiste! S'a pronunțat chiar, de pe tribuna parlamentului unguresc, cuvîntul de înaltă trădare și un deputat cunoscut, d. *Ugron*, a interpelat guvernul pentru a-l întreba cum va pedepsi cutezanța petiționarilor. Maghiarii dădeau printr'aceasta o nouă probă de injustiția și tirania lor. Nu e aceasta ceva straniu? Koșutiștii, după ce au sfidat coroana făcînd acum trei ani ceremonii grandioase fostului dictator, s'au grupat sub steagul fiului său cerînd împreună cu el «întreaga independență pentru patria ungurească, separațiunea completă de Austria». Totul le este permis lor. Au putut în ajunul mileniului să organizeze sub ochii poliției, manifestațiuni sgomotoase, parcurînd stradele Pestei cu strigăte de: *Jos Viena! Destul cu tutela austriacă! Destul cu mâinile Austriacilor în busunarele noastre!* Și acești oameni cutează a socoti de rebeli pe Românii ce au prezentat respectos Împăratului, plîngerile națiunii lor!

Fată cu aceste exigențe unice, guvernul se găsea încurcat; ministrul justiției *Szilaghi*, a trebuit să recunoască «că adresarea unei petițiuni către suveran, nu poate fi considerat cu un delict» dar adaugă în acelaș timp «că publicarea acesteia, poate să cază sub prevederile legi de presă». După 2 ani de esitare, guvernul, cedînd presiunilor ce l'înconjurau, confiscă (în Maiu 1893) exemplarele Memorandumului care se găseau încă în imprimeria din Sibiu. Urmărirea în contra a 5 semnatari ai petițiunii, fusese deja începută; acum fu pornită contra tuturor membrilor comitetului național român (în număr de 25) considerați ca autori responsabili. Procesul după diferite amînări, fu adus înaintea tribunalului din Cluj, oraș unguresc, în luna lui Maiu 1894.

Doctorul Rațiu fu obiectul unor manifestațiuni simpatice la plecarea din Sibiu Românii îi aduseră buchete și la toate gările de pe lungul drum, răsunau uralele țaranilor (în număr de vre-o 30.000) veniți din toate părțile pentru a saluta pe șeful partidului național. La sosirea în oraș fu întîmpinat de adevărate ovațiuni din partea Românilor cari pătrunseseră în Cluj. Acești bravi veniseră aci ca la un pelerinagiu patriotic. Ei înțelegeau că procesul era intentat mai mult națiunii române însăși, de cît membrilor comitetului.

Desbaterile fură deschise la 7 Maiu înaintea unui juriu compus numai din Maghiari, dintre care nici unul nu înțelegea românește, și care și manifestau ura lor adîncă către preveniți, acoperindu-i de injurii și sarcasme. În toate părțile, astfel de jurați ar fi fost recusați; dar aici, președintele a dat exemplul unei parțialități revoltătoare, luînd cuvîntul avocaților cari protestau, dîndu-le pedepse disciplinare și condamnînd pe unul la 100 fiorini amendă pentru că și-a permis să releveze că 2 dintre jurați publicase pamflete contra a-

cusaiilor. Față de o așa tendință și în imposibilitatea în care se găseau de a-și îndeplini misiunea, apărătorii au trebuit să se retragă. La eșirea din audiență, în fața palatului justiției se găseau în număr mare țărani care pătrunseră în oraș, depunând sforțările gendarmilor; ei acompaniară pe acușaii aclamându-i cu entuziasm, pînă la locuința lor. Această manifestație, iritînd la culme pe Maghiari, provocă din partea lor o contra manifestație. Românii fură atacaii în stradă de populație, producîndu-se grave desordine.

Apărătorii au fost siliți să tacă înainte de a începe pledoariile lor, procedura fu repede terminată. Interogatoriile trebuiau a se face în ungurește, dar acușaii necunoscînd această limbă, erau nevoiți a se adresa la interpreții cari traduceau rău răspunsurile lor și le interverteau după bunul plac. Cînd, în fine, aceștia fură admiși a se apăra, doctorul Rațiu luînd cuvîntul în numele tuturilor, protestă contra acestui *simulacru de justiție* îndeplinit de un juriu în acelaș timp și judecător și partea interesată, și «din acusat se făcu acuzător».

«Ceea-ce se discută aci, d-lor, este existența poporului român. Existența unui popor nu se discută, ea se afirmă! Iată de ce noi nu ne gîndim să venim înaintea d-voastră spre a vă proba că avem dreptul a exista, ci denunțăm înaintea lumii civilisate, sistemul vostru opresor care tinde a ne răpi ceea-ce un popor are mai prețios; limba și naționalitatea. . . . Aici chiar ați proclamat solemn că forța primează dreptul, și n'ați căutat a ascunde că nu faceți aci o judecată, ci că îndepliniți o execuție? Prin violență și prin insulte, ați silit pe apărători noștri să se retragă. Prin presă, ați excitat opinia Maghiară, reprezentantă prin juriul din Cluj, contra noastră și întregului popor român. Mai poate fi încă cestiune aici de judecată, de apărare, în sensul juridic al cu-

vintului? Nu! Faceți ce vi se pare că e bine, dar nu uitați că există un alt tribunal, mai mare, mai luminat și de sigur mai imparțial care ne va judeca pe toți: e tribunalul lumii civilisate care vă va condamna cu atît mai sigur, cu cît el deja v'a condamnat! . . . ».

Această superbă declarație, provoacă entuziasmul Romînilor. Jurații răspunseră unanim cu verdictul de condamnare. Acușaii fură pedepsiți cu închisoare variînd de la opt luni la cinci ani, și cu amende formidabile.

Acest proces sandalos, care cum zicea ziarul *Le Temps* «seamănă mai mult ca act de răsunare, de cît cu un act de justiție» avu un răsunet ce străbătu dincolo de frontierele Ungariei; rezultatul lui fu că în întreaga Europă, oamenii din toate partidele, începură a se interesa de cauza Romînilor persecutați.

Din toate părțile se auziră, energice protestațiuni care însă nu împiedicară pe presa maghiară de a se plînge de *prea marea indulgență a justiției* și de a cere pentru viitor, o represiune mai severă în contra *rebelilor*. În acelaș timp, comitetul național, care funcționa în Transilvania de la 1881, fu declarat disolvat. Românii nu se descurajează, ci întinzînd o mîna frățescă Sirbilor și Cehilor, Slovâcii din Ungaria, cari formulară aceleași protestațiuni contra guvernului unguresc, organiseră cu ei *Congresul naționalităților nemaghiare*.

De la prima întrunire a acestui congres, în 1895, delegații veniți în număr mare, cu toate intimidările exercitate asupra lor, se înțeleseră pentru a formula un program, cerînd înainte de toate, autonomia teritorială a diferitelor popoare din Transilvania și decizînd ca alegătorii să se abțină de la vot pînă în ziua cînd ei vor obține reforma legilor și a sistemului electoral actual în vigoare.

Representanții celor 3 naționalități s'au

reunit pentru ultima dată în 1 Maiu 1896 pentru a protesta contra strălucirii date serbărilor maghiare făcute «cu ocaziunea unui eveniment care amintea majorității populațiunei suferințe amare și persecuțiuni crude.»

Cu ocazia Expoziții din Buda-pesta publiciști și deputați unguri întreprinseră o campanie, prin toată Europa, pentru a realibita cauza compatrioților lor în ochi opinii publice. S'au încercat a reaprinde entuziasmul în Franța, în favoarea Maghiarilor și de a ne face să uităm demonstrațiile lor germano-filă, ca și vorbele agresive pronunțate de primul ministru Tisza, când cu expoziția noastră de la 1889. S'au încercat să înlătore simpatiile ce le întâl-nise în țara noastră, popoarele sacrificate din Ungaria, și respunzînd *calomniilor?* slave și române, au proclamat sus și tare că locuitori din regatul Sf. Ștefan, trăesc deopotrivă de fericiți și liberi sub părintescul guvern al Maghiarilor. Cărți, broșuri și articole de ziare fură scrise în acest sens. Ei ajunseră a conchide că așa zisa «chestiune a naționalităților» era o invențiune a agitatorilor și revoluționarilor care și mascau sub acest vâl, manoperile lor de iridentism și panslavism.

În acelaș timp, fură împrăștiate în presa francesă, o mulțime de invitațiuni la serbările milenare, și e drept a recunoaște că aceia dintre jurnaliști noștri cari au respuns la acest apel, au fost călduros primiți la Buda-pesta, și înconjurați cu banchete, cu toate și cu cîntecul Marseilaisei. Maghiari ce stau în Paris, au făcut atîtea demersuri pe lîngă Consiliul municipal, în cît acesta a dat în onoarea Mileniului, numele de Buda-pesta uneia din străzile orașului.

Pentru a răspunde acestei campanii și a pune publicul frances în stare de a cunoște adevărata situațiune din Ungaria, studenții Sirbi, Români și Slovaci cu reșe-

dința în Paris, organiseră un meeting în sala Wagram la 11 Iulie 1896.

Acest meeting, presidat de fostul nostru ministru al afacerilor străine d-l Flourens, spre marea ciudă a Maghiarilor, a avut un strălucit succes.

O mulțime simpatică umplea sala, aplaudînd frenetic pe oratori ce s'au succedat la tribună: după d-l Flourens, care a reamintit tradiția francesă de a sprijini cauza celor oprimați, au vorbit d-l Ocașan (în numele Românilor) Ghivadinovitch (în numele Sirbilor) și Schmidt-Beauchez (în numele Slovacilor), arătînd fie-care, în termeni elocuenți, situații intolerabilă la care sunt supuși semenia lor într'o țară care se mîndrește peste tot cu liberalismul ei. Ședința se termină printr'o moțiune «salutînd în Români, Sirbi și Slovaci din Ungaria, pe amicii fideli și devotați ai Franței, și urînd o egalitate civilă și politică a tuturor popoarelor din Ungaria, fără distincție de rasă.»

«Dacă nu voim să pierim, a zis Kosuth, trebuie să maghiarisăm și pietrele.» Voind să aplice această maximă, Ungurii au obținut ura naționalităților pe care voiam să le absoarbă, și a creat un curent de rezistență care va sfîrși prin a deborda într'o zi.

Pînă acum, cu tóte persecuțiunile suferite, dintre care am enumerat o mică parte, cu tóte acușările de iridentism arupcate de Maghiari, Români din Transilvania n'au încetat de a protesta cu aceea loialitate pe care a arătat-o tot-d'a-una pe cîmpul de bătae, și pe care suveranul a recunoscut-o în diferite împrejurări: S'au declarat în tot-d'a-una supuși M. S. Împăratului Franț Iosef, dar contorm tradițiunii, nici odată ai regelui Ungariei.

Ei nu conspiră contra statului; nu voesc a fi privilegiați și nici nu cer a fi despuiați de vre un drept opresorii lor; ei cer ca fie-care naționalitate să și aibă locul

ei în monarhie, ei reclamă ca și Maghiari altă dată, o patrie și e recunoscut că pe cînd aceștia reclamau violent cu arma în mîna. Romîni n'au părăsit căile legale. Și tocmai pentru aceasta Maghiari să ajungă la rezultatul dorit, iar transilvănenii fideli să fie condamnați pentru că și-au depus cererea lor la picioarele tronului? Nu către regele Carol al României, ci către principele lor legitim, împăratul Franț Iosif, s'au îndreptat spre a cere dreptate, și aceasta e o crimă! De ce ne-am mira cînd unii dintre ei descurajați, și-ar întoarce privirile și suspinele lor către sudul Carpaților, care îi separa de regatul unde conaționalii lor trăiesc fericiți și liberi, și sub un monarh ales de ei? Cum s'ar putea împedica ca Romîni din România liberă să nu se intereseze de frații lor persecutați și să nu fie vii simpatii între cele două ramuri separate ale aceleiași familii? De multe ori această cestiune arzătoare a fost adusă înaintea parlamentului român, de deputații opozițiuni și guvernul n'a putut s'o eludeze complet. Maghiariari strigînd mereu iridentism, vor sfîrși prin a face real un pericol fictiv. Fără îndoială, trebuie a o spune că sunt puțini de amîndouă părțile Carpaților, acei ce se gîndesc la o reuniune a Transilvaniei cu regatul românesc. Numeroase obstacole se opun la această anexiune, contra căreia vor protesta și Secuții și Sașii și pe care Austria n'ar primi-o de bună voe. Totuși la București și pe alocurea, de cîți-va ani a început să încolțească ideea mai mult sau mai puțin utopică a unei *Mari Dacii* ce s'ar întinde pe 240000 km. pătrați înglobînd în sinul ei pe toți Romîni de la Marea Neagră pînă în cîmpiile ungurești, de la Dnistrul pînă în Dunăre lăsînd de oparte (cel puțin pentru un moment) pe Romîni din Macedonia, pe care îi separă de frații lor, principatul Bulgariei.

Dacă Ungurii voesc ca aceste visuri să

nu prindă rădăcini, trebuie să renunțe la ambițiunile lor excesive, acordînd fie-căruia popor libertatea și autonomia pe care o cere. Să înceapă prin a face viața locuitorilor dulce și lesnicioasă.

Sistemul de apăsare care a reusit așa de slab Austriei în Italia, ca și Germaniei în Alsacia-Lorena, nu poate de cît să irite spiritele, să ațite urile și să conducă la o revoltă și la un iridentism într'adevăr periculos pe locuitori cari nu ce cer alt-ceva decît a și desfășura viața lor națională sub guvernul imperiului. Necedînd acestor cerințe, voind a le impune o naționalitate și o limbă pe care ei o detestă, Ungurii nu numai că probează o tiranie nedreaptă și arată că iubesc libertatea numai pentru ei, dar vor sfîrși prin a și înstreina simpatiile pe cari pe drept sau pe nedrept le căpătase altă-dată în Europa. Să nu se mire deci, în ziua cînd un resbel va izbucni dacă popoarele oprimate așa de mult timp se vor ridica contra lor, după cum ei înșiși s'au ridicat altă dată contra Austriei. În zadar invoacă Maghiarii ceea-ce se întîmplă în alte țări «Aceia, zic ei, care acum 50 de ani se laudau că sunt Napolitani, Toscani, sau Lombardzi nu sunt de cît Italieni. Badenii, Wurtenburgezii, Saxonii și Bavarezii se numesc astăzi Germani. Așa este peste tot. De ce să fie alt-fel în Ungaria? Faptele identice trebuiesc să producă rezultate identice». (Resp. Stud. Maghiari la memoriul stud. din România. Iulie 1891).

E ușor a răspunde că situațiunile nu sunt «identice»; dacă mulțimea popoarelor ce vorbeau aceeași limbă, și care compuneau altă dată regatele și principatele din Germania, sau din Italia, aspirau la o unitate, nu e tot ast-fel în Ungaria, unde majoritatea populațiunii se compune din rase refractare naționalității maghiare. Cu toate plîngerile Romînilor în contra Rusii, căreia îi reproșează luarea Basarabiei, totuși în ajunul resbelului din Orient, no

'i-am auzit adesea zicînd că preferă a fi mai bine *Ruși de cît Maghiari!* Aceștia au avut teamă de a da o importanță prea mare visitei regelui Carol. Nu putem de cît să ne bucurăm de scestे dispozițiuni. Din toate punctele de vedere, n'ar fi de dorit ca Ungaria, din ce în ce dată pe mîna Evreilor și a fracmasonilor, amici ai Germaniei să surpe Austria pentru a ajunge la o preponderanță veșnic visată și în parte atinsă. Este inadmisibil iar ca Maghiari, prin amestecul lor, să provoace desmembrarea vechii monarhii babsburgice.

În timp de secole, politica Franței era de a urmări căderea casei d'Austria, și iată de ce, într'un timp cînd pericolul era aiurea Napoleon III a creat unitatea Italiei și a favorizat mărirea Prusiei. Astăzi din contră trebuie să ne opunem la dislocarea vastului imperiu austriac, a cărui existență e necesară echilibrului european. Dar, această dislocare, de mult timp împiedicată, pare inevitabilă într'un viitor apropiat, dacă Statul nu s'ar transforma, cum adesea s'a zis, într'o *Elveție monarhică*. Opinia publică din ce în ce se accentuează în acest sens și se spune că Impăratul însuș e dispus a intra pe această cale. În Elveția, nici una din cele trei naționalități, nu se atinge de drepturile celorlalte două, dar nici una nu arată dorința de a se alipi de Franța, Germania sau Italia; de aceea în ziua în care fiecare din popoarele Austro-Ungariei vor avea existența lor proprie și drepturile ce decurg de aci, nu va mai fi vre un pericol de irentism, de panslavism sau de daco-românism; popoarele nu vor cere decît să-și exercite libertatea lor sub sceptrul Impăratului Austriei. Ce frumos rol pentru Ungaria, dacă, în loc de a continua oprimarea celorlalte rasse, ar ști să se pună în fruntea unei astfel de confederațiuni!

Nu e îndoială, că această soluțiune pre-

sintă dificultăți serioase în regiunile în care mai multe naționalități se găsesc amestecate, pretinzînd fiecare, a domina pe cele lalte, și exemplul actual ni-l oferă în Cis-leithania, unde contele Badeni, nu a putut satisface legitimele revendicări ale Cehilor, fără a excita furia Germanilor; și totuș aceasta este singura soluțiune, basată pe dreptate și pe justiție, mult mai bună ca Dualismul, care și-a trecut timpul și care provoacă din ce în ce mai mult murmurile unei majorități sacrificate, care va putea să înlătore ruina imperiului Habsburgilor.

PETRE PIRÎIANU

Avem de înregistrat încă o pierdere dureroasă și costisitoare pentru Ligă.

Unul dintre cei mai devotați membri ai ei, Președintele activ și neobosit care în timp de 7 ani a condus cu înțelepciune secțiunea *Cîmpu-lung*, și-a dat obștescul sfîrșit Vineri, 12 Decembrie.

Fost director de prefectură și mai tîrziu prefect al județului Muscel, *Petre Pirîianu* a cîștigat numai simpatii, a fost funcționarul constiincios, cetățeanul onest, prietenul devotat pe care-l plîng astăzi toți cei ce-l au cunoscut.

La trista ceremonie a înmormîntării, Comitetul Ligei a luat parte prin delegatul ei d-l *V. Miculescu* care a depus o coroană de stejar și laur și a rostit următoarea cuvîntare:

Intristată adunare,

Rînd pe rînd se duc fruntașii noștri de luptă, tocmai în timpuri cînd prezența lor printre noi era mai necesară.

Eri unul, azi altul, stegarii destoinici, conducătorii experimentați, lasă în mijlocul nostru goluri cu greu de umplut.

Petru Pirîianu era unul dintre aceștia. Deși încăruntit, totuși el era era tînăr, căci tînără 'i era înima, entusiastă 'i era pînirea și românească și umanitară 'i era fapta.

Blînd și bun, în șireagul a 62 de ani, știuse să-și împrăștie iubirea peste toți, reușise de multe ori să șteagă lacrămile celor ce suferiau, lacrimi ce azi se varsă cu belșug, pentru cel ce pleacă către Domnul.

Prin munca să 'și clădise încă din tine-

rețe o temeinică reputație, răspîndi-se în juru'i, în tot timpul cît a ocupat înalte funcțiuni administrative, pilde de cinste și demnitate, închegîndu'si ast-fel un renume ce pe drept 'l merită. Trebuia însă să 'și încunune această ilustră activitate, și Petre Pîrîianu a știut să facă aceasta. El, model al corectitudinii, deveni cu înființarea Ligei Culturale și model al patriotismului, conducînd secțiunea Cîmpulung în decurs de șapte ani cu ardoarea și puterea convingerii, ducînd'o din isbîndă în isbîndă, și trăind pentru ea.

Iată cine a fost Petre Pîrîianu, iată de ce plînge un oraș întreg, iată de ce Liga Culturală plînge pe cel mai energic și mai sincer președinte; iată de ce Români plîng pe apostolul luminat, pe luptătorul decis și conștient.

Se duce dintre noi, dar lasă în urmă 'i un nume respectat care concretizează tot ce se poate spune bine despre cine-va: muncă cinste și virtute.

Și noi toți isbiți de această lovitură, noi care plîngem pe demnul român, nu putem să 'i aducem un omagiu mai vrednic, de cît jurînd că 'i vom urma pildele, că 'i vom continua opera măreață la care a pus o basă solidă, că vom păstra iubirea de țară pe care ne-a sădit-o cu atîta trăinicie în inima noastră, prin generoasele 'i exemple.

Ultimul cuvînt al Ligii culturale, isbită de această lovitură, e rugăciunea către cel a tot puternic să 'i facă țărîna ușoară și memoria eternă, soldatului devotat al ei.

ÎNTRUNIREA DELA GALAȚI ÎN CHESTIA NAȚIONALĂ.

Comitetul național al studenților universitari din Iaș reprezentat prin d-nii Cădere, Leatris, Herovanu și Drăgănescu de la facultățile de drept litere și filosofie, au ținut simbătă în sala «Central» o întrunire în chestia națională.

Pe la ora 2 p. m., sala era plină de cel mai ales public al Galaților. Ședința s'a deschis la ora 2¹/₄ p. m., sub presidenția d-lui V. Cerchez profesor și vice-președinte al secției locale a Ligei. La deschidere d. Cerchez arată în cite-va cuvinte scopul întrunirii, urînd bun venit studenților și dă apoi cuvîntul în ordinea următoare studenților Herovanu, Cădere, Drăgănescu și Leatris.

D. Herovanu, într'o cuvîntare bine întocmită face istoricul chestiei naționale, arată situația Românilor din Ungaria în diferite epoci și suferințele ce ei îndură de la Maghiari. Cuvîntarea e întreruptă de dese aplause.

D-l Cădere arată documentînd dreptatea cauzei naționale, dezvoltă însemnătatea principiului de naționalitate sprijinit pe opiniunile celebri-

taților contemporane în favoarea fraților noștri. Descrie în culori vii politica de maghiarisare ce întrebunțează guvernul unguresc și urmările asupririlor brutale, cărora se opune cu atîta inteligență lupta desinteresată a fructașilor români de dincolo pentru salvarea naționalității lor. Aplause des repetate întrerup cuvîntarea bine simțită a d-lui Cădere.

D-l Drăgănescu luînd cuvîntul începe prin a arăta cauzele pentru cari mișcarea națională a lăncezit cit-va timp la noi, denunță apoi ca neîntemeiate și ridicole pretențiunile Ungurilor de a o face să treacă ca act de iredentism al citor-va agitatori.

Spre a dovedi cît de întemeiată este această mișcare, d-să expune într'o cuvîntare energică situația Românilor de peste munți din punctul de vedere politic, economic și cultural probînd persecuțiunile la cari ei sunt supuși pe toate căile, acum în urmă prin legea de maghiarisare a numelor, sfîrșește în aplause furtunoase făcînd apel la toți cetățenii de a lupta pentru propășirea Ligei și dezvoltarea conștiinței naționale.

D-l Leatris apare la tribună întîmpinat de o furtună de aplause. Într'un discurs plin de elocință și cu multă inimă vorbește de rolul studenției de roadele ce ea a dat și va trebui să dea în mișcările naționale. Explică dezavantajul ce îl are regatul român de a fi isolat popor latin la poarta orientului, dar și avantajul de a nu veni în atingere directă cu străinii, fiind înconjurat de toate părțile de frați de ai lui cari ajută la conservarea limbei, obiceiurilor și vitalității naționale românești. Deci datoria noastră atunci cînd vedem pe acești frați cari formează haina naționalității noastre e să căutăm a-i ajuta

Calea cea mai potrivită, urmează d-sa, este aceia a propagandei pașnice prin care să atragem atențiunea Europei asupra modului de desnaționalizare și asuprire întreprins de Unguri, căci astăzi, diferendele între naționalități nu se mai resolvă pe cîmpul de luptă cit prin calea diplomatică. Discursul e foarte des întrerupt de aplause prelungite.

În urmă d-l președinte mulțumește studenților pentru atențiunea ce au dat orașului, asigurîndu'i că apelul lor nu va rămînea fără resunet în inimile gălățenilor; cetește o telegramă primită din partea studenților ieșeni, suptune aprobării cetățenilor trei teleprame către d-nii dr. Rațiu M. Vlădescu și Culianu citește următoarea:

Moțiune

Cetățenii, Gălățeni întruniți în sala «Central» în ziua de 6 Decembre 1897 după invitarea făcută de comitetul național studentesc din Iași, protestează împotriva interzicerii conferinței naționale din Sibiu cu prilejul proiectului de maghiarisare și 'și ia angajamentul de a lucra din reputeri la răspîndirea în popor a iubirii de frați la consolidarea conștiinței naționale și să contribuie la susținerea acelu puternic curent

format atît în țară cit și întreaga Europă în favoarea fraților noștri asupriți.

Președinte **D. V. Cerechez.**

Intrunirea s'a terminat la orele 4 $\frac{1}{2}$ p. m. Publicul entusiasmă s'a despărțit în liniște, ducînd o frumoasă impresie de această nouă manifestare a cauzei naționale.

Credem a mulțumi autorităților din Galați cari au bine voit a . . . nu împiedica intrunirea. Aceasta fiind tot concursul dat, onoare lor.

D.D.

Iată aci în extenso discursul d. *I. Léatris*:

Domnilor,

Cînd studențimea universitară ieșană s'a decis să pornească mișcare în țară spre a propovădui un mai mare interes aicea în regat cu privire la soarta Românilor de peste munți, ea n'a avut deșertăciunea de a crede că ar putea aduce lumini noi în chestiunea națională și nici nu s'a expus ridicolului de a o spune. Am simțit noi foarte bine insuficiența și lipsa noastră de pregătire spre a vorbi de o asemenea chestiune delicată și complexă și totuș dacă am îndrăsnit să o facem este că avem convingerea adîncă că dacă ideile cîștigă adesea ori în greutate prin oamenii cari le emit, oamenii cîștigă în totdeauna în însemnătate prin chestiunile de care se ocupă.

Am auzit spunîndu-se de unii oameni cuminți, prea cuminți chiar: «oare studenții n'ar face mai bine să-și caute de carte decît să-și zădărnicească vremea cu chestiuni cari nu-s de nasul lor?» Înteaptă povată, domnilor, excesiv de înteaptă, dar rea ca orice lucru excesiv. Ne-tăgădui este că preocuparea de căpetenie a studenților trebuie să fie de a învăța carte. Dar în acelaș timp toate chestiunile de interes cultural trebuie să preocupe pe studenți și cine atacă neamul românesc, atacă limba românească — limba, spațiul social al ideilor cum o numește Tarde — atacă cultura românească.

Rolul studenților în această chestiune este de la sine indicat; să ne menținem strict în el, de teamă că dacă ne vom încumeta să jucăm un alt rol, să nu-l jucăm prost, prost de tot.

Istoria ne arată încă un folos real pentru popoare din agitațiunile tinerimei în genere, tinerimei universitare în special. Știu bine că autoritatea istoriei este foarte contestată, cunosc însă și oameni cari pun mare preț pe învățăturile ei. Știu pe Arntz care spune că «ceea ce ne învață istoria mai lămurit este că nu ne poate învăța nimic», cunosc însă între alții și pe diplomatul francez Benedetti care zice că «istoria este oglinda în care se răsfrînge trecutul și care ne lasă să presimțim întru cit-va viitorul.»

Să fim pentru moment cu Benedetti și întemeiați pe credința că trecutul ne poate învăța ceva, să amintim celor în drept că agitațiunile tinerimei au contribuit în trecut la desnodă-

minturi fericite și că în tot cazul ele dovedesc agitațiunea reală a unui întreg popor — nu e așa că sunteți agitați? — ceea ce înseamnă mult. Și de aceea și fostul deputat al Iașilor d-nu A. C. Cuza, astăzi consacrat corp și suflet unei alte cauze însemnate: aceea a combaterii alcoolismului, într'un discurs pronunțat în cameră în anul 1893, a spus: «că din plimbările studenților germani, începute încă dela 1817, după căderea lui Napoleon, s'a înighebat Imperiul german și s'a pus coroana de Împărat pe fruntea viteazului rege Willhelm în palatul dela Versailles.» Nu voesc să arăt prin această citație decît că din agitațiunile studențești poate eși un rezultat practic, că adică ele nu sunt în totdeauna pur, platonice. Și mai departe adaugă d. Cuza: «E de datoria noastră dar (adică a Domniilor voastre cetățeni) ca noi să întreținem — cu prudență și moderațiune — (vedeți d. Cuza de și ține cu noi, e om cu scaun la minte, ne vorbește de prudență și moderațiune) această mișcare generoasă a studențimei române. Să avem convingerea că din mișcarea tinerimei noastre are să renască România viitoare, care are să fie mai largă și mai puternică decît România de azi.» Auziți domnilor? . . . . . Așa să fie!

Domnilor, istoria — această mamă vitregă pentru unii a despărțit neamul românesc de celelalte popoare de rasă latină, care se găsesec toate așezate la o laltă, aruncîndu-l aicea pe petecul de pămînt ce se întinde «dela munte pîn' la mare și la Dunărea albastră» «ca o insulă pierdută într'un ocean de neamuri străine» cum zice eminentul istoric d. Xenopol. Așezați de soartă în acest loc, Românii au fost stavilă neclintită și de veacuri în potriiva barbarilor de la Răsărit și Mează-zi. A curs vreme multă din isvorul timpului, după vremuri de furtună, năprasnică și de restriște îndelungată, în care Românii n'au pierdut nici odată nădejdea în viitor, care e cea mai bună dovadă de vitalitate la oameni ca și la popoare, se pare că au venit vremuri mai bune, furtuna a rupt norii și soarele a apărut. Glasul României înseamnă astăzi ceva în concertul Statelor Europene, concert ce e dreptul adese ori foarte cacofonic, prietenia ei e căutată de Împărățiile cele mari și prin munca neobosită a tuturor fiilor săi ea propășește neconținut materialicește și intelectualicește.

Aceiaș istorie, care după cum am arătat, a fost într'o privință maștihă pentru noi, a fost dintr'un alt punct de vedere mamă bine viitoare pentru regatul românesc. Dacă neamul românesc a fost răslețit de trunchiul popoarelor latine și aruncat aicea în Orient ca o avant-gardă a civilizațiunii, cel puțin regatul românesc are marele avantaj de a se găsi inconjurat din toate părțile de o pătură compactă de Români. Intre Românii din regat și străini există o pătură de Români, care face contactul dintre regatul nostru și Statele vecine mai puțin aspru. Spre a arăta folosul ce aduce regatului nostru această pătură de Români, îmi veți permite o comparație. Precum hainele acoperă corpul omului și-l apără în contra in-

temperiilor atmosferice tot astfel Români din țările subjugate slujesc de haină României și o apără în contra intemperiilor politice, în contra furtunei străinismului. De aceea ușor putem înțelege cât e de vitală existența Românilor din afară pentru România din năuntru și cât datoresc aceștia aceluia.

Spre a preciza voi aminti că Români există în Basarabia, în Bucovina, în Transilvania, în Serbia, în Bulgaria și în câte-va alte provincii de toți știute.

Ei bine, astfel stînd lucrurile și de atît de mare însemnătate fiind pentru regatul nostru existența Românilor din țările vecine, s'a răspîndit de odată în România trista veste că în Ungaria se petrece o crimă de lèse-naționalitate, că Ungurii voesc cu orice preț și prin toate mijloacele să desnaționalizeze pe Români din regatul Sf. Ștefan. Un fior de durere a trecut prin toți Români la auzul acestei vești. Și din moment ce Ungurii au recurs pentru atingerea scopului lor la mijloacele știute, chestiunea națională, în faza ei actuală și acută, a luat naștere. Zic în faza ei actuală, pentru că chestiunea națională nu e de eri de azi ci are adînc împlîntate rădăcinile sale în pămîntul în care dorm pentru vecie somnul dreptilor sublimii luptători de altă dată. Vor fi tresărit și ei de groază în pacea mormîntelor cînd va fi ajuns pînă la dînsii strigătul de durere prelung și sîșietor al posterității lor, chinuită de un neam prihănit pe acelaș pămînt, pe care au suferit și ei, pentru că n'au voit să și lepede cultura proprie și iubirea de strămoși: în scurt pentru că n'au voit să lepede un tip de cultură spre a adopta un altul, într'un cuvînt pentru că n'au voit să fie desnaționalizați.

În advăr, domnilor, guvernul unguresc, oricît de ungar ar fi el, a trebuit mai curînd sau mai tîrziu să se pătrundă de ideea că nu numai numărul supușilor, dar că mai ales omogeneitatea lor, face puterea grupărilor politice; din acest moment a încercat prin toate mijloacele, barbare ca și civilisate, mai ales barbare (atavismul nu pierde nici odată drepturile sale) ca să o realizeze. Zic că atavismul nu pierde nici odată drepturile sale; această idee mi-a sugerat-o Carlyle, care zice că «civilizația nu e din nenorocire decît un înveliș subțire sub care natura sălbatică a omului arde pentru totdeauna cu o flacără infernală.» Adăug eu: dovadă Ungurii. Omogeneitatea supușilor însă se dobîndește prin unitatea limbei și tuturor celorlalte manifestări psihice, precum religia, ideile filosofice și științifice, artele și literatura în care poporul își plînge durerile și dorințele sale nedeluate, instituțiunile și moravurile.

În locul tuturor acestor manifestări psihice românești, Ungurii voesc să impue cu sila Românilor manifestările psihice specifice lor.

Nu vor putea însă nici odată reuși, pentru că un tip superior de cultură, acel românesc, nu poate fi învins de unul inferior, tipul unguresc. Dacă e așa atunci legile și fără de legile Un-

gurilor sunt svîrcoliri zadarnice, cari nu pot avea alt rezultat decît de a face din Ungaria un trist pandemonium.

Ziceam că chestiunea națională nu e de eri de azi. Îmi veți permite dar să-mi arunc puțin ochii asupra trecutului. De regulă cînd un guvern voește să silească pe un popor să părăsească tipul său de cultură spre a adopta un altul se slujește de 2 feluri de mijloace: recurge în principal la limitarea drepturilor civile și politice a poporului asupra căruia se încearcă greaua și dureroasă operație a desnaționalizării, iar în subsidiar la acordarea de beneficii și privilegii.

Vom arăta în scurt chipul în care Ungurii s'au slujit de primul mijloc. În trei rînduri, dacă nu mă înșel, Români din Ungaria și au exprimat mai cu seamă dorințele lor. În anul 1791 găsim pe episcopii români Ioan Bobb și Gherasim Adamovici înfățișînd Impăratului: *Supplex libellus Valachorum* în care se aflau cuprinse plîngerile Românilor, aceleiași atunci ca și azi. Dorințele Românilor se pot resuma astfel: drepturi egale, civile și politice, pentru Români ca și pentru Maghiari. Cît sunt de simple și de drepte aceste cereri, prin simpla lor enunțare, o poate judeca ori și cine. Aceleiași cereri cu oare cari amplificări, le-au repetat Români și la 1848 și la 1892 prin Memorandumul prezentat Impăratului-Regē, memorandum care a fost după cum se știe isvorul unui lung martirolog, pentru frunțașii Români de peste munți, martirolog de care n'au fost scutite nici chiar blîndele femei. Acest martirolog, ca toate lucrurile rele și nedrepte de pe lume, a avut și ele foloasele sale: a oțelit pe Români în luptă și i-au făcut neînfrîți pentru viitor, sugerînd în mintea tuturor credința atît de frumos exprimată de poetul Vlahuță în poezia intitulată: «Eroilor martiri.» «Poporul care are ostași ca voi nu moare.»

Cer Români egală îndreptățire politică cu Ungurii pentru că au dreptul să o aibă și n'o au. Libertatea presei, spre pildă, există în Ungaria; în Transilvania și astăzi se aplică legea de presă a stărei de asediu și încă cu o neasemuită strășnicie. Și astfel se explică cum gem temnițele ungurești de gazetarii români, trimiși la închisoare pentru vini închipuie, care după Unguri merită pușcărie grea și lungă, care ar face să surîdă și să strîngă din umeri pe un indiferent, a căror grea pedepsire îndignează pînă în adîncul sufletului pe Români din regat. Altă lege electorală există în Transilvania, alta în Ungaria. Ungurii, de și în minoritate în Ungaria, folosindu-se de faptul că au puterea în mînă au făurit o lege electorală cinică și ridiculă, care a stîrnit un hohot de ris în sinul popoarelor neinteresate în cauză, un hohot de plîns în sinul Românilor din Ungaria. Îmi veți da voie să vă citez din această privință o mică statistică luată din cartea d-lui Nowicow, un optimist prin excelență intitulată: *Les luttes entre sociétés humaines et leurs phases succesives.* (pag. 144)

Compuñerea parlamentului ungurese

Națiuni	Numărul	Deputați proporțional cu numărul	Deputați aleși
Maghiari	6.250.000	190	397
Români	3.400.000	75	3
Slovaci	2.000.000	60	0
Germani	2.000.000	60	8
Sârbi	500.000	15	6
Alte naționalități	500.000	15	0

Apoi, domnilor, dacă la aceste fapte capitale adăogăm nesfârșitele vexațiuni și umilințe la care Românii sunt expuși și cu neîndurare supuși, vă întreb, vă întrebați cu toții, dacă o asemenea situațiune e de tolerat să dăinuiască, dacă nu trebuie să începem numai de cit și să ducem necurmat o luptă crâncenă aicea în răgat ca și pretutindena în Europa, spre a da în vileag cele ce se petrec și a interesa lumea civilisată, inteligentă și cu inima mare, de soarta popoarelor asuprite. Astăzi se știe, domnilor, că situa-

țiunile politice se crează și se desleagă nu atit prin războaie, care din fericire s'au rărit, ci prin canal diplomatic. În conferințe și congrese se hotărăște de soarta popoarelor și către acest liman, credem noi, va trebui îndreptată cauza Românilor asupriți. Spre a întreprinde această luptă v'am chemat aici și vă rugăm ca acest sens, singurul înțelepțesc și politic, cu mijloacele ce veți socoti mai nemerite, cu energie și cu încredere nemărginită în destinele viitoare ale neamului implintat de Traian în pământul Daciei; să lucrați, să luptați, căci veșnic o cauză dreaptă, cînd nu e lăsată în părăsire de cei meniți să o aperse, sfîrșește prin a învinge nedreptatea și a isbîndi pentru toți timpii.

Iar cînd isbînda se va desăvirși, un strigăt de bucurie, după atit amar de durere, va resuna în Transilvania și de acolo, trecînd peste virfurile cătătoare către cer ale Carpaților, se va resfrînge și se va perde în cîmpiile mănoase ce privesc către bătrîna Dunăre.

CRONICA GENERALA

BANCA POPORULUI

Duminecă 14 Decembre ora 9 dim., și-a ținut *Banca poporului* prima sa adunare generală la școala primară de băeți, No. 20 «Golescu» din Sf. Apóstoli.

Iniințarea Băncei e foarte bine primită de toată lumea care-i înțelege scopul; *Dreptatea* d. e de Duminecă 7 Decembre, scrie următoarele:

Am anunțat la vreme că s'a înființat, din inițiativă particulară, o bancă numită *Banca Poporului*, al cărei scop e pe de o parte să deștepte spiritul de economie primind depuneri spre fructificare, pe de altă parte, prin deschideri de crēdite, să înlesnească lucrări pe tere-nul industriei, comerțului sau al altor întreprinderi.

Foarte mulți cititori, ne-au cerut noi deslușiri în privința acestei bănci românești. Iată de ce revenim azi asupra ei.

Atit prin scopul ce și propune *Banca Poporului*, cît și prin onorabilitatea și valoarea membrilor fondatori din a căror inițiativă ea a luat ființă, Banca aceasta e o instituțiune chemată la mare viitor.

Am spus în citeva cuvinte scopul ei. Să dăm oare cari lămuriri:

Fără îndoială, una din relele principale de care suferă comerțul nostru, industria noastră și în general toate întreprinderile noastre, e greutatea cu care se poate găsi capital, e lipsa de credit.

În special micul comerț și mica industrie simt mai greu urmările acestei stări de lucruri.

Băncile existente deschid credite în niște condițiuni care îndepărtează pe micii comercianți și industriași. În lipsă de capital, aceștia sînt puși în imposibilitate de a-și continua întreprinderea, afafă numai de n'ar consimți să ia bani de la cămătari în condițiuni ruinătoare. Și din nenorocire așa fac mai toți.

Dobînzile enorme pe care le plătesc, dobînzii întreprind cu mult cîștigul întreprinderii, absorb încetul cu încetul capitalul micului negustor sau industriaș și în aceeași măsură se restrînge și creditul de cari dispuneau la cămătar.

La capătul acestei operațiuni este inevitabilul faliment.

Aceasta este istoria tristă a atitor comercianți ruinați, a atitor industriași care ar fi ajuns la ceva dacă ar fi găsit la îndemînă fonduri cari să-i susție și să-i ajute în schimbul unei dobînzii omeneste.

Necunoscîndu-se adevărata cauză a răului, s'a

crezut multă vreme că s'ar putea salva comerțul nostru prin legi contra cămătarilor.

Cîtă vreme nu există o instituție care să fie pentru micul comerciant ceea ce băncile existente sînt pentru capitaliștii mai mari, ori ce măsuri luate în contra cămătarilor erau zadarnice, căci dînșii răspundeau, de bine de rău, unei necesități.

Ce vreți să faceți micul negustor a cărui iscalitură n'are valoare la băncile existente de pildă?

Să renunțe la un comerț imposibil fără credit? Preferă mai bine să plătească dobînzi peste dobînzi cămătarilor, în speranță că va isbuti o dată să se înalțe, speranță care din nenorocire înșeală în cele mai multe cazuri.

Cum vedem, în lipsa unei bănci la care să se poată adresa micii capitaliști, stă adevărata pricină, a răului.

Banca Poporului s'a fondat tocmai pen-ru a pune sfîrșit unei așa triste stări de lucruri.

Ea va desființa instituția cămătarilor, punind la dispoziția tuturor comercianților și industriașilor cari voesc să prospereze pe eale cinstită, fonduri potrivite cu întinderea întreprinderii lor și în condițiuni foarte lesnicioase.

Banca Poporului va contribui astfel cu mult la ridicarea comerțului și industriei noastre, și va realiza ea însăși, nu ne îndoiim, frumoase beneficii. În modul acesta ea își va fi atins și al doilea scop, deșteptarea spiritului de economie, căci de sigur toți se vor grăbi să devie proprietarii unor afecțiuni care vor produce.

* * *

Senatori, deputați, profesori, medici, avocați, funcționari, comercianți, toți și-au dat mîna pentru a conlucra la o operă care va rămîne, spre marele folos al întregii țări.

Suntem convinși că instituția Băncii Poporului, așa călduros îmbrățișată de publicul românesc, va da rezultate strălucite.

Este, am putea zice, — uitîndu-se la cei cari au fundat-o, o încercare a elementelor democratice.

În asemenea condițiuni, ea va avea tot concursul, nu numai al nostru, dar al tuturor românilor cari înțeleg rostul unei serioase opere financiare.

Iar faptul că în Banca Poporului nu pot lua parte de cît Români, va fi scribirea legendei că noi nu suntem apti pentru lucrări practice și folositoare.

Accionar.

INFORMAȚIUNI

CĂTRE CETITORI

Din cauza Sf. sărbători din săptămîna viitoare și a repausului legal de trei zile, încheiăm anul 1897 cu numărul present, adăogat de o jumătate de coală de tipar.

Mulțumind tuturor abonaților noștri ce și-au achitat obligațiunile față cu revista noastră,

stră, rugăm pe restanțieri să nu voiască a ne cauza pierderi, și să binevoiască deci a ne înainta costul restant al abonamentelor.

Numerul viitor, primul în anul ce vine va apărea Duminică, în 4 Ianuarie.

Cu ocazia aceasta aducem la cunoștința cetitorilor noștri, că revista noastră va stărui și de aci înainte a răspunde la toate legiti mele așteptări, introducînd în anul viitor o mai mare variațiune și bogăție în cuprins, pentru ca astfel această arhivă a marelui și istoricului proces dintre Maghiarism și Românism să devină din ce în ce mai completă.

Răspunzînd unor necesități întetite, revista noastră va tinde a deveni în anul viitor un organ de informațiune și pentru oamenii politicii din străinătate. Spre acest sfîrșit, revista noastră va publica și articole sau notițe în limba germană, franceză, italiană sau engleză, privitoare la chestiunea națională și în genere la importanța elementului român la porțile orientului.

Cetitorii noștri știu, de sigur, să apretieze însemnătatea acestei inovațiuni. Sperăm deci, că sprijinul lor, al amicilor și cunoscuților lor, va fi și el în raport cu stăruințele noastre, căci succesul în această privință nu depinde de cît de la gradul de încurajare din partea publicului cu adevărat românesc.

Redacția «LIGA ROMÂNĂ»

*

Administrațiunea revistei noastre exprima viile ei mulțumiri domnului Radu Porumbaru, Senator, pentru generosul și patrioticul dar ce ni l'a făcut, punîndu-ne la dispozițiune hîrtie necesară revistei noastre pentru cinci numere.

*

În comuna *Pericei* din Sylvania, s'a produs acum cîte-va zile o mare demonstrație în contra autorităților administrative, demonstrație care era să dea loc și la vărsări de sînge.

Trebuia să se aleagă un notar pentru șeșe comune. Alegătorii, români și unguri, au agreat pe un român anume d. *Caba*, iar administrația și circimarii ovrei pe un ovrei anume *Kramer*. În ziua alegerii, subprefectul, (*fisolgăbirău*) însoțit de 12 jandarmi, s'a închis la primărie și n'a lăsat să voteze decît numai pe ovrei, proclamînd apoi de ales pe ovreiul *Kramer*.

Românii și Ungurii, în număr de peste 800, au protestat și au parcurs stradele comunei, huiduind pe ovrei și pe subprefect.

Preotul unguresc, a adunat apoi pe alegătorii unguri în biserica calvină și le-a ținut de pe amvon un discurs îndemnîndu-i să nu mai protesteze în contra alegerii. Ungurii imediat au făcut un sgomot asurzitor în contra popei, pe care apoi l'au gonit din biserică.

Ieșind din biserică, ungurii s'au întîlnit cu «frații lor români» și au gonit pe subprefect din sat.

ANUL II. 1897.

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj
REDAȚIA :

3, STRADA NOUĂ, 3

ADMINISTRAȚIA :

3, STRADA NOUA, 3

PREȚUL ABONAMENTULUI :

Un an . . . . . 12 Lei ! O jumătate de an . . . . . 6 Lei

Un trimestru . . . . . 3 Lei

UN NUMĂR NOU 30 BANI ! UN NUMĂR VECHIU 50 BANI

ABONAMENTELE SE FAC PLĂTINDU-SE ÎNAINTE

Edițiunea și proprietatea „Ligii pentru unitatea culturală a tuturor Românilor”

BUCUREȘTI

INST. DE ARTE GRAFICE CAROL GÖBL STRADA DOAMNEI. 16

FURNISOR AL CURȚII REGALE

1898.

LIGA ROMÂNĂ

ANUL II

CUPRINSUL

I. ARTICOLE

	Pagina		Pagina
Acțiune în propagandă de <i>Casiu</i>	616	Casa națională	440
Acușiunile Maghiarilor	193	Catolicii maghiari despre acțiunea Românilor uniți, de <i>Loiola</i>	404
Adesiuni la mitingul național	578, 590	Către Cetitori	1
Agitațiune în chestia națională	651	Centenarul unui drapel național	25
Agitațiune în chestia națională de <i>Un Bănățan</i>	670	Chestiunea aromânească	308
«Agitatori de profesie»	682	Chestiunea Flamandă de <i>Aug. de Vrengcht</i>	146, 163, 182
Agitatori de profesie de <i>N. Co- săcescu</i>	764	Chestiunea împăcării Românilor cu Maghiarii	586
Alsacia și Transilvania de <i>Paul Eduard Descharme</i>	99	Chestiunea Ieszenszky	652
Alegerile în Bucovina de <i>G. B. D.</i>	130	Chestiunea limbelor în Finlanda de <i>I. G. G.</i>	446
Albanezii și Aromânii de <i>Crist Otto</i>	300	Chestiunea română și întreita a- lianță	667
Analogie de situații de <i>D. D.</i>	386	Clericalismul în politica Românilor ardeleni de <i>G. B. Duică</i>	241
Aromânii de <i>G. Bogdan Duică</i>	177	Concesii maghiare	636
Aromânii și Albanezii în Atena	234	Conferințele la Ateneu de <i>Valmi</i> . 73, 87, 106	
Artă și mediul național	492	Conferințele dela Ploești	634
Asociațiunea Transilvană pentru literatura și cultura poporului român	474	Conferința interparlamentară	475
Aspirațiunile Românilor și Ma- ghiarii	665	Congresul Ligii	17
Atitudinea Kossutiștilor	714	Congresul Ligii de <i>Tol</i>	34
Austro-Ungaria în evenimentele orientale de <i>Regulus</i>	97	Congresul Ligii de <i>Un vechiu ligist</i>	305
Autonomia bisericii bucovinene	212	Contraste fatale, de <i>Dante</i>	699
Avram Iancu, regele munților	437	Criza de Stat în Austria de <i>D. D.</i>	356, 371
Banca poporului	689	Criza internă din Austria și po- litica externă a Germaniei	702
Basarabia	498	Cultura națională în scoalele se- cundare de <i>I. P.</i>	426
Baron David Ursu de Margine	529	Curentul federalist în Austria de <i>D. D.</i>	113
Caosul în Austro-Ungaria	717	Cuvântarea d-lui Roberto Fava la	

Pagina	Pagina		
serbarea dată în onoarea d-sale la 25 Maiu la Ateneu.	344	In chestia națională a Polonilor	169
De ce ne lipsește entuziasmul în chestiunile naționale de <i>G. Z.</i> <i>Mezincescu</i> . . . 209, 223, 247, 262, 281		Increderea politică de <i>Neagu</i>	697
De la 1848 de <i>G. B. Duică</i>	121	În politica exterioară	18
Dela Frați de <i>I. G. B.</i>	618	În situație istorică	700
Delimitarea națională în Austria de <i>Nerva</i>	406	Instituții model	442, 490
Desbaterile congresului Ligii	323	Intrunirea națională de Duminecă	762
Descrșterea populațiunei în Franța	89	«In Ungaria» 671, 686, 704, 721, 737	749, 773
Deșvoltarea culturală peste munți. 421, 543		Ioan Axente Severu de <i>Tibax</i>	645
Dinastia Română.	322	Italia și popoarele în Orient	435
Discursuri rostite la banchetui dat în onoarea cōntelui de Gubernatis.	154	La Marea Neagră	123
Dualismul pe dric	621	La Rășboeni	658
După Congres de <i>V. S.</i>	337	Lupta pentru, drept de dr. R. Ihering traducere de <i>A. D. Florescu</i>	91, 104
Elocința cifrelor maghiare de <i>Chael</i>	684	Lupte naționale în Flandra de <i>Cercel</i>	423
Enciclopedia română de <i>G. B. Duică</i>	101	Lupta Cehilor	716
Episcopatul român în Macedonia	746	Luptele naționale din Austria	521
Era nouă în mișcarea națională	601	Macedoneni în Ungaria	497
Espunerea de motive la modifi- carea statutelor	333	Mai 3/15, de <i>Caton</i>	273
Filo-Românul de Gubernatis de <i>D. D.</i>	145	Mai 10, de <i>Regulus</i>	290
Filosofia lui Platon (resumat din cursul de istorie a filosofiei an- tice a d-lui <i>Rădulescu Motru</i>). 115, 131 . . . . . 148, 184, 199, 232, 292		Manifestul Ligii	633
Germanism și Maghiarism	555	Mișcarea națională de <i>Un ligist</i>	593
Grecii în Creta	81	Mișcarea națională contemporană. de <i>Delatafia</i>	478
Guvernul Austriei în contra Ger- manilor de <i>Regulus</i>	430	Mișcarea națională de peste munți. de <i>Dante</i>	713
Heteria Grecească și Liga	359	Mitingul din Craiova	605
Ianuarie 24 de <i>V. A. Urchiă</i> (reminiscentă)	49	Mitingul din Ploești.	607
Idea de patrie în timpurile mo- derne	739, 747, 767	Mitingul din Brăila de <i>Brăileanu</i>	637
Idealul școalei române de <i>Chael</i>	734	Momentul național în cultură de <i>Nerva Codru</i> . . . 3, 19, 35, 51, 82	
Împăratul Francisc Iosif față cu criza austriacă	373	Monarhia Austro-Ungară și echi- librul european . . . 719, 732, 752, 769	
Incălcări de drepturi	765	Națiunile Austriei și Federalismul de <i>Un Român Ardelean</i>	654
		Naționalitatea ovreilor	454, 503
		Noua orientare politică de <i>D. D.</i> 257, 274 291	
		Număr și forță de <i>G. Avesalon</i>	180
		O distincțiune funestă de <i>Vega</i>	585
		O fortăreață a naționalității rom.	585

	Pagina		Pagina
O instituție indispensabilă de <i>De-</i> <i>lavale</i>	401	Publicației recente de <i>G. Bog-</i> <i>dan-Duică</i>	75
O nouă fază în chestia națională de <i>G. D.</i>	65	Publicațiuni recente	90
O polemică romană-maghiară în Belgia	522	Religiune și știință de <i>C. Rădu-</i> <i>lescu-Motru</i>	6
O polemică româno-ungară la Bruxela	548	Religiune și știință de <i>M. Străjan</i>	38
Oprirea întrunirii de la Sibiu	729	Răspuns românesc la intervertiri ungurești	485
Originea parlamentului național în Engltera de <i>T. C. Cancicov</i>	70	Revendicațiuni fără temei de <i>Ca-</i> <i>ton</i>	244
O schiță istorică asupra stărei Bu- covinei în trecut și prezent . 259, 576 279, 301, 340, 351, 375, 397, 408		Românii din Bulgaria de <i>Coleas-</i> <i>tandru</i>	705
O scriere engleză despre Româ- nia de <i>Alghi</i>	134	Românii în Bucovina de <i>De la</i> <i>Siret</i>	417
O scriere geografică germană des- pre România de <i>N. Togan</i>	623	Românismul în Dobrogea de <i>Lix</i> . 369, 389	389
Pacea națională în Austria	162	Românii în Orient	195
Patriotismul Grecilor	215	Românii și autonomia catolică ma- ghiară de <i>Nerva</i>	387
Pașapoartele pentru Austro-Un- garia	489	Românism și Germanism	602
Pe calea federalismului, de <i>Un</i> <i>Român Ardelean</i>	668	Românii și Grecii pe mare	56
Petre Părăianu	774	România și Maghiarii	553
Politica maghiară de <i>Chael</i>	745	Românii și Slavii din Imperiul Aus- tro-Ungar de <i>M. Cosăcescu</i>	639
Politica Românilor Bucovineni	540	Sava Brancovici de <i>G. Bogdan-</i> <i>Duică</i>	41
Polonii și Rutenii din Galiția de <i>Regulus</i>	217, 251	Școala română în Macedonia de <i>Crist Otto</i>	118, 136 151
Polonismul în Rusia și Slavii din Austro-Ungaria	620	Secțiunile Ligei	225, 236
Populațiunea Ungariei și Ardea- lului în 1721—30 de <i>D. Onciul</i> - 84	84	Semne de raliere de <i>Dante</i>	649
Presa străină despre alianța îm- păraților	265	Situația istorică	537, 556
Presa străină în chestia națională	673	Situațiunea Românilor din Mara- mureș de <i>V. Mester</i>	53
Presa despre discursul Impăratului Vilhelm	564	Situații și reflecții de <i>V. M.</i>	149
Problemele Ligei de <i>T. F. Căpi-</i> <i>tăneșu</i>	307	Societatea pentru înființarea u- nui teatru național în Transil- vania	391
Propagandele în Macedonia de <i>Crist Otto</i>	643	Teoria maghiarisării	419
Propaganda în străinătate	473	Tinerimea universitară rusă	44
Protestul Românilor la Bruxela . 480, 527		Tirgul Storojinețului de <i>Em. Gri-</i> <i>gorovitza</i>	160, 186
		Trei zeci de ani de sbuciumări de <i>M. Vlădescu</i>	2
		Un act de energie	569

Pagina	Pagina		
Un articol remarcabil	604	Asimilație și reasimilație	141
Un critic al lui Eminescu de <i>G. B.</i>	10	Asociațiunea Transilvană	108
Un Frances despre România	210	Aspirațiuni românești «ilegitime»	632
Un Frances despre România de <i>Omega</i>	641, 656	Austriacii în contra Maghiarilor	414
Unitatea în acțiune	33	Autonomia catolică și Românii uniți	391
Unire în acțiune de <i>Un bănățean</i>	681	Banca poporului	783
Unitate în cărțile bisericești de <i>A. C. C.</i>	365	Bocete ungurești	238
Un nou atac contra-Românismu- lui	22	Cearta în Liga maghiară	94
Un Ungur despre originea Româ- nilor	26	Chirie pentru domiciliu în pușcărie	255
Visita contelui de Gubernatis în Capitală	138	Ciobanul Cîrțan	190
Visite de monarhi la Buda-Pesta	541	Chestiunea limbelor în Boemia	205
Voci din presă despre visita re- gelui Carol la Budapesta	559	Chestia națională boemă	12
Zefir Herescu	739	Chestia română în Camera ma- ghiară	59

BCU Cluj / Central University Library Cluj

II. CRONICA GENERALĂ

Academia militară ungurească	335	Conferința Românilor uniți	397
Administrație germană la căile ferate	599	Congresul Ligii și presa maghiară	57
Adunarea Asociațiunei Transilvane	513	Convocarea congresului Ligii	287
Adunarea generală a Asociațiunei	462	Contra dualismului	268
Agitatorii	693	Corespondența din Macedonia	678
Alegerea delegaților pentru con- gresul Ligii	315	Criza în Liga maghiară	126
Aiurări ungurești	399	Criza dualismului	286
Alianța națională a Francezilor în cauza populațiunei	174	Criza în Austria și urmările ei	534
Altă concesie Cehilor	239	Croații și Ungurii	464
Amestecul Maghiarilor în luptele naționale din Austria	532	Cultura Românilor	511
Anarchismul în Ungaria	109	Curentul anti-măghiar în Austria	319
Aniversarea zilei de 3/15 Maiu la Craiova	317	Curentul federalist în Austria	271
Aniversarea uniunei Transilvaniei cu Ungaria	512	Curentul federalist în Austria	413
Armenii și Românii	464	Daco-România în presa maghiară	610
		Dela Debrețin de <i>N. Branzeu</i>	222
		De la Românii din Bucovina	109
		Delegații Secțiunilor la Congresul Ligii	334
		Din Macedonia	613
		Delimitarea națională în Austria	514
		Democratisarea parlamentului au- striac	13
		Demonstrația Ligei românești	315
		D. N. Dumba și Cuțo-Vlahii	336
		Dragoste cu sila nu se poate	566
		Descompunerea Austriei	596

	Pagina		Pagina
Deslegarea chestiunii orientale	161	Imoralitatea politică în Ungaria	159
Dureri ungurești	109	Intrigi maghiare	740
Eșecul manevrelor ungurești	550	Intrevederea de la Petersburg	286
Exuberanța națională maghiară	549	Intrunirea studenților în cauza Ro-	
Falimentul maghiarizării	77	mânilor macedoneni	204
Falimentul centralismului Austriac	268	Irredenta bulgară în Dobrogea	77
«Fanatismul român»	695	Irredenta dobrogeană și Maghi-	
Fanfaronade paneleniste, ...	531	arii	58
Federalismul în Austria	237	Irredenta germană și Liga cultu-	
Federalismul și Maghiarii	460	rală	378
Fiumanii în contra Maghiarilor	79	Italienii despre chestia națională	61
Flamanzii din Belgia	125	La mormîntul duor panslavisti	596
Fondurile românești ale bisericii		Libertatea în Ungaria	228
din Bucovina	79	Libertatea moscovită în Ungaria	126
Forța de maghiarizare a Seghe-		Liceul din Suceava (Bucovina)	464
dinului	531	Liga germană	365
Germanii în chestia orientală	45	Limba de Stat în Ungaria	76
Germanii și federalismul austriac	200	Limba «Bosniacă»	223
Germanii din Austria și federa-		Limba română în liceul din Lu-	
lismul	349	goș	335
Germanii desorientați	599	Lista delegaților pentru congresul	
Germanii din Austria pentru dua-		Ligei de 21 Maiu 1897	
lism	531	Luptele în contra curentului fe-	
Germanii din Berlin pentru cei		dederalist din Austria	631
din Austria	753	Maghiarii în contra agitațiilor ro-	
Germania și Austria în Orient	99	mâne din străinătate	142
Germani în contra Maghiarilor	95	Maghiarizarea prin școli	220
Germanii și Maghiarii	614	Maghiarismul și împăratul german	741
Gheșeftării ungurești	744	Maghiarisarea bisericilor romanē	743
Grija Maghiarilor de Ligă	319	Maghiarii contra Italienilor din	
Hegemonia germaņo-maghiară	727	Fiume	29
Iarăș un proces monstru	143	Maghiarii despre navigațiunea ro-	
Iarăș două procese în contra Tri-		mână	60
bunei	694	Maghiarii și naționalitățile	350
Iarăș împărțirea Turciei	513	Maghiarisarea numirilor toponi-	
Impăcăciunea Maghiaro-Română		mice și patronimice	677, 756
la băi	677	Manifestul majorității Camerei aus-	
Impăratul german în Ungaria	510	triacq.	742
Impărțirea Orientului	348	Manifestul comitetului național	
Incordarea între Austria și Ger-		studentesc din Iași	710
mania	28	Ministerul Banffy și naționalitățile	400
Incordare între Austria și Unnga-		Mișcarea anti-maghiară a Sașilor	711
ria	741	Mișcarea peste munți	662, 726
În contra maghiarizării	727	Mișcarea albaneză	230

Pagina	Pagina		
Mitingurile studențești din Ploești și Craiova	595	Primejdia unei revoluții agrare în Ungaria	366
Naționalism maghiar	350	Procesul țăranilor	159
Nou proiect de maghiarizare	204	Procese peste procese	190
Nouii prizonieri peste munți	58	Protest în contra maghiarizării	349
Nouă tactică maghiară	287	Radicalismul slav	13
Noul triumf al Maghiarilor	351	Revenire la sentimente firești	568
Nouii prizonieri în Transilvania	514	Rezultate de ale maghiarismului	677
Nou sistem de prigoniri	532	Restabilirea Statului Bohem	78
Nouii concesiuni împărătești Maghiarilor	760	Revendicațiunile Croaților	402
O altă voce germană	597	Revisuirea constituțiunii austriace	413
Obstrucție în Camera maghiară	392	Revolte militare în Austria	759
O conferință în Liga din Paris	93	România și tripla alianță	759
O nouă adunare în Transilvania	755	Românismul în Turcia	395
O părere împărătească	511	Românii din Hunedoara contra maghiarisării	46
O primejdie pentru biserica greco-catolică din Transilvania	364	Românii din Tesalia	378
O școală română în Banat	252	Românii la Bruxelles	502
O vorbă cu minte	307	Românii și Sașii	142
Partidele noastre în chestia națională	709	Români maghiarisăți	534
Partidele în cauza austriacă	206	Românii și Maghiarii	695
Pentru Tribuna din Sibiu	632	Românii bucovineni despre mișcarea națională	612
Pentru școlile romane din Macedonia	220	Românii de peste munți despre noua direcția în mișcarea națională	611
Pentru federalizarea Austriei	379	Rusia și Austro-Ungaria	390
Planuri Dacoromânești	230	Rușii și maghiarii	391
Populațiunea Europei	175	Școlile din Macedonia	318
Politica federalistă în Austria	92	Secțiunile Ligii	236
Polonismul și Rusismul	597	Semnele vremii	756
Porniri în contra triplei alianțe	630	Sfortările Ungurilor	768
Pregătirile Maghiarilor pentru conferință	316	Situația în România	205
Presa străină despre chestia națională	648	Sîrbii despre vizita de la Pesta	506
Presa germană pentru noi	755	Slavismul și Rusismul	29
Presa slavă despre criza Dualismului	759	Slovacii din Ungaria	29
Prigonirea țăranilor români din Transilvania	126	Socialismul agrar în Ungaria	109
Prigonirea limbei germane în Budapesta	108	Solidaritatea germană	461
Priviri asupra mileniului	13	Spre federalism	512
		Spre uniunea personală	755
		Străinii despre noi	239
		Țarul și Polonia	514
		Temerile Maghiarilor	463
		Toponimie ungurească în Macedonia	238

	Pagina
Triumful Cehilor	62
Un bun început	504
Un filo-maghiar cumpătat	316
Un federalist maghiar	348
Un Frances despre maghiari	353
Ungaria apreciată în Germania	13
Ungaria cea mare	365
Ungurii despre congresul Ligii	347
Ungurii și Fiumanii	511
Un Maghiar despre chestia românească	46
Unirea Dalmației cu Croația	125
Un manifest al Ligii germane	518
Un nou act de volnicie maghiară	61
Un nou ziar român în Transilvania	12
Un nou ziar panslavist	47
Valonii și Flamanzii	78
Vaticanul contra maghiarisării	29
Vîntul reacțiunii în Austria	269
Voce germană despre triumful Cehilor	77
Zel de prisos	303

III.

ISTORIE, ETNOGRAFIE, CHESTII SOCIALE

Educațiunea poporului	535
Lupta partidelor	528, 646 660, 675, 691
Mișcarea socialistă agrară în Ungaria	466
Neoidealismul	405
Populațiunea Rusiei	467
Teoria raselor	627, 659 675, 692, 707, 724

IV.

Din domeniul științelor	16, 30
-----------------------------------	--------

V.

NOTIȚE DIVERSE

Notițe diverse	14, 31, 26
Electricitatea în contra filoxerei	78
O nouă terapie	74
O canonieră submarină	78
Locomotiva viitorului	79
Aerul ligid	97
Educația fizică în Italia	95
Propagarea tuberculozei prin locuințe	95
Electricitatea în serviciul religiei	95
Evoluția omenirii într'un teatru pedagogic	110
Cauzele ciumei	111
Telescriptorul lui Hoffman	111
Alianța națională a Francesilor în cauza populațiunii	174
Un motor al mașinei de sburat	171
Populațiunea Europei	175
Autointoxicația	175
Viricultura	206
Vindecarea tuberculozei în sanatorii	207
Noua invenție a d-rului Koch	239
Peripețiile diplomației în chestia Dardanelor	271, 367
Despre cursurile universitare pentru popor	193
Superioritatea de rasă	415, 471
Frecvența universității din Viena	518
Presă engleză	518

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj